ADB

Asian Development Bank

ការពន្យល់អំពីអតិផរណានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

លើកយកមកបង្ហាញនៅក្នុងវេទិកាសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាលើកទីបី

ភ្នំពេញ

៥ កុម្ភៈ ២០០៩

ដោយលោក អេឌីម៉ុន ជីនធីង (Edimon Ginting) **និងលោក ខេលី បឺត** (Kelly Bird)

សេចក្ដីសង្ខេប

អត្ថបទសិក្សានេះ បង្ហាញនូវការវិភាគបែបគណិតសាស្ត្រដោយផ្អែកលើទិន្នន័យតួលេខអំពីមូលហេតុនៃអតិផរណា។ ដោយសារថាសេដ្ឋកិច្ចមានដុល្លារូបនីយកម្មខ្លាំង ហើយប្រទេសកម្ពុជាមានច្រកព្រំដែនបើកទូលាយរួមជាមួយប្រទេសវៀតណាម និងប្រទេសថៃនោះ ការប្រែប្រួលតម្លៃទំនិញនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ត្រូវបានគេរំពឹងទុកថា នឹងទទួលរងនូវឥទ្ធិពលយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរពីកត្តាផ្សេងៗជាមួយប្រទេសជាដៃគូពាណិជ្ជកម្មដ៏សំខាន់ទាំងពីររបស់ខ្លួន។ ការសិក្សាបានរកឃើញថា អតិផរណានៃតម្លៃម្ហូបអាហារជាអន្តរជាតិត្រូវបាននាំឆ្លងចូលមកប្រទេសកម្ពុជាតាមរយៈដៃគូពាណិជ្ជកម្មដ៏សំខាន់របស់ខ្លួន។ កំណើនរូបិយវត្ថុសរុបទាំងមូល ក៏ដើរតួនាទីសំខាន់ផងដែរនៅក្នុងបរិការណ៏ដែលសេដ្ឋកិច្ចមានកំណើនខ្ពស់ជ្រុលពេលបែបនេះ។ ការសិក្សា បានរកឃើញទៀតថា កំណើនសាច់ប្រាក់បានធ្វើឱ្យមានវិបាកដល់អតិផរណានៃទំនិញដែលមិនសម្រាប់ធ្វើពាណិជ្ជកម្ម ដូចបានបង្ហាញតាមរយៈការកើនឡើងនៃអត្រាអតិផរណាគោល។ ការសិក្សានេះ បានធ្វើការសន្និដ្ឋានថា វិធានការសារពើពន្ធ និងរូបិយវត្ថុ ពិតជាមានភាពចាំបាច់ណាស់ដើម្បីគ្រប់គ្រងអតិផរណា។ ហើយការសិក្សានេះ ក៏មានការផ្ដល់ជាយោបល់មួយចំនួនដើម្បីពង្រឹងគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុនៅក្នុងរយៈពេលវែង និងប្រកបដោយនិរន្តរភាពដើម្បីកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់នៃការឡើងតម្លៃទំនិញទៅលើគ្រួសារក្រីក្រ និងគ្រួសារដែលងាយទទួលរងគ្រោះ ។

I. សេចក្តីផ្តើម

១. អាជ្ញាធរកម្ពុជា បានធ្វើសំណើសុំនាយកដ្ឋានតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍នៃធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ឱ្យធ្វើការវាយតម្លៃទៅលើដំណើរអតិផរណានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ សំណើនេះ ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយសារមានការកើនឡើងនូវតម្លៃទំនិញជាសាកលដែលមិនបានព្យាករណ៍ទុក និងការរាលដាលដ៏ឆាប់រហ័សនៃការកើនឡើងតម្លៃទំនិញជាសាកលនេះដល់អតិផរណាក្នុងស្រុក ។ ការកើនឡើងអតិផរណាក្នុងស្រុក ក៏មានការកើតឡើងផងដែរ នៅពេលដែលគេសង្កេតឃើញថា កំណើនសេដ្ឋកិច្ចកំពុងតែលឿនជ្រុលពេក និងនៅពេលដែលរូបិយវត្ថុសរុប និងកម្ចីក្នុងស្រុក មានការកើនឡើងនៅក្នុងអត្រាកំណើន ដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ។ អាជ្ញាធរមានការព្រួយបារម្ភថា ការកើនឡើងនៃបរិមាណរូបិយវត្ថុសរុបនេះ ក៏ធ្វើឱ្យអតិផរណាក្នុងស្រុកមានសភាពកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរឡើងផងដែរ ដូច្នេះហើយទើបតម្រូវឱ្យមានការកំណត់នូវគោលនយោបាយសារពើពន្ធ និងរូបិយវត្ថុរួមបញ្ចូលគ្នាសមស្របដើម្បីគ្រប់គ្រងអតិផរណា ។

២. ការសិក្សានេះ ធ្វើការវាយតម្លៃទៅលើដំណើរអតិផរណានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាតាមរយៈការធ្វើវិភាគបែបគណិតសាស្ត្រផ្អែកលើទិន្នន័យតួលេខអំពីមូលហេតុនៃអតិផរណា ។[១] ហើយការសិក្សានេះ ក៏បានជាប្រយោជន៍បីយ៉ាងដល់ការពិភាក្សាស្តីពីអតិផរណានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ ចំណុចទីមួយ ការសិក្សាបានបង្កើតឡើងនូវរង្វាស់ចំនួនពីរសម្រាប់វាស់វែងកម្រិតអតិផរណាគោល (មិនរាប់បញ្ចូលម្ហូបអាហារមិនទាន់កែច្នៃ ថាមពល និងការដឹកជញ្ជូននៅក្នុងតារាងសន្ទស្សន៍តម្លៃ) ដែលអាចឱ្យអាជ្ញាធរកម្ពុជាធ្វើការវាយតម្លៃថា តើផលប៉ះពាល់ពីអតិផរណានៅ *"ក្នុងជុំទីពីរ"* ដែលមានទៅលើសេដ្ឋកិច្ចជាទូទៅនេះ ពិតជាបណ្តាលមកពីកំណើនគំហុកនៃថ្លៃរបស់ទំនិញនាពេលថ្មីៗនេះដែរឬទេ ។ ការសិក្សានេះ ក៏បានផ្តល់ឱ្យអាជ្ញាធរនូវឧបករណ៍មួយដើម្បីធ្វើការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់ *"ក្នុងជុំទីពីរ"* ពីការប្រែប្រួលណាមួយមកលើសេដ្ឋកិច្ចនាអនាគត ។ របៀបគណនាអត្រាគោល មាននៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ១ ។ ចំណុចទីពីរ ការសិក្សា នេះក៏បានបង្ហាញអំពីការព្យាករណ៍គណិតសាស្ត្រផ្អែកលើទិន្នន័យតួលេខទៅលើមូលហេតុនៃអតិផរណាផងដែរ ដែលអាចឱ្យយើងធ្វើការញែកឱ្យដាច់ពីគ្នានូវសារៈសំខាន់នៃឥទ្ធិពលពីអន្តរជាតិ និងឥទ្ធិពលពីក្នុងស្រុកមកលើអតិផរណាក្នុងស្រុក ។ លទ្ធផលស្ថិតិ និងម៉ូដែល ក៏បានផ្តល់ឱ្យអាជ្ញាធរនូវឧបករណ៍ដើម្បីធ្វើការព្យាករណ៍អតិផរណាក្នុងរយៈពេលខ្លីផងដែរ ។ ចំណុចទីបី តាមរយៈការធ្វើអត្តសញ្ញាណ និងការកំណត់ចំនួនមូលហេតុនៃអតិផរណានិងការរីករាលដាលរបស់វា អាជ្ញាធរអាចកំណត់នូវវិធានឧបករណ៍រួមបញ្ចូលគ្នាសមស្រប (ទាំងខាងសារពើពន្ធ និងរូបិយវត្ថុ) ដើម្បីគ្រប់គ្រងអតិផរណា ។

៣. អតិផរណា នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមានការកើនឡើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់ចាប់តាំងពីខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៧ មក ។ ចាប់ពីមធ្យមភាគ ៣.៩ ភាគរយ ក្នុងខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០០២ ដល់ ២០០៦ អតិផរណាតម្លៃទំនិញប្រើប្រាស់ពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ កើនដល់ ២៥.៧ ភាគរយ ក្នុងខែឧសភា ឆ្នាំ ២០០៨ ។ ទិន្នន័យចុងក្រោយ បានបង្ហាញថា សម្ពាធអតិផរណាមានភាពធូរស្បើយ ចាប់តាំងពីខែមិថុនា

---

[១] ចំពោះការពិភាក្សាបន្ថែម សូមមើល Edimon Ginting and Kelly Bird (2008), "ការវិភាគគណិតសាស្ត្រផ្អែកលើទិន្នន័យតួលេខចំពោះអតិផរណានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា" ADB, Manila ។

មកម្លេះ ប៉ុន្តែអតិផរណានៅតែមានកម្រិតខ្ពស់ ២២.៣ ភាគរយ នៅក្នុងខែកក្កដា ។ ដោយសារកម្ពុជាជាសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរ[២] ស្ថិតក្នុង ទ្រង់ទ្រាយតូច និងមានការបើកព្រំដែនជាមួយប្រទេសវៀតណាម និងប្រទេសថៃផងនោះ ការប្រែប្រួលតម្លៃទំនិញជាអន្តរជាតិ ត្រូវបានគេរំពឹងទុកថា នឹងជះឥទ្ធិពលដ៏ធ្ងន់ធ្ងរដល់ដំណើរអតិផរណានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ ការរាលដាលនៃអតិផរណាពីដៃគូពាណិជ្ជកម្មរបស់ខ្លួន និងឥទ្ធិពលរបស់វាមកលើដំណើរអតិផរណានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា មានទំនាក់ទំនងយ៉ាងសំខាន់ដល់គោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេស ។ ក្រោមរបបដុល្លារូបនីយកម្មបច្ចុប្បន្ននេះ តួនាទីនៃគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុ ប្រាកដជាស្ថិតនៅក្នុងព្រំដែនកំណត់មួយ ។ ប៉ុន្តែ អ្នកវិភាគជាច្រើនជឿជាក់ថា កំណើនដ៏ឆាប់រហ័សនៃបរិមាណរូបិយវត្ថុសរុបប្រៀបបានដូចជាការចាក់ប្រេង សាំងបន្ថែមទៅលើភ្លើងនៃអតិផរណាដែលកំពុងកើតមានឡើងក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះផងដែរ ។

៤. មានការរកឃើញពីរចំណុច ដែលគេគួរផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ ។ ទីមួយ ការវិភាគបែបគណិតសាស្ត្រ ដែលបានធ្វើឡើងនៅក្នុងការសិក្សានោះ បានលើកឡើងថា ការរាលដាលនៃអតិផរណាពីដៃគូពាណិជ្ជកម្មរបស់ខ្លួន (វៀតណាម និងថៃ) ពិតជាមានតួនាទីដ៏ធំធេងក្នុងការពន្យល់ពីមូលហេតុនៃអតិផរណានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ជាពិសេសតាមរយៈតម្លៃម្ហូបអាហារ ដែលសុទ្ធតែជាមុខទំនិញអាចធ្វើពាណិជ្ជកម្មបាន ។ ការណ៍នេះកើតឡើងបានពីព្រោះតែមុខទំនិញពាណិជ្ជកម្មរបស់ប្រទេសកម្ពុជា មានទំនាក់ទំនងយ៉ាងស្អិតរមួតជាមួយសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសថៃនិងប្រទេសវៀតណាមតាម រយៈការធ្វើពាណិជ្ជកម្មដ៏ច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ ។ ទីពីរ អតិផរណាគោលក៏មានការកើនឡើងក្នុងចំនួនរង្វង់ ២-៣ ភាគរយដែរ ជាការបង្ហាញឱ្យឃើញថា កត្តាតម្រូវការ និង កត្តាក្នុងស្រុក ក៏មានតួនាទីក្នុងការពន្យល់អំពីអតិផរណានៃតម្លៃទំនិញក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះផងដែរ ។ ដោយឡែក កំណើនសាច់ប្រាក់ក៏ត្រូវបានគេរកឃើញថាពិតជាធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់អតិផរណាគោល ហើយផលប៉ះពាល់របស់វាកាន់តែមានសភាពខ្លាំងឡើងចាប់តាំងពីចុងឆ្នាំ ២០០៧ មក គឺនៅពេលដែលសេដ្ឋកិច្ចបានបង្ហាញពីសញ្ញានៃការកើនឡើងលឿនជ្រុលពេក ។ ហេតុដូច្នេះហើយ ជាការសំខាន់ណាស់ ដែលត្រូវត្រួតពិនិត្យអតិផរណាគោលនៅពេលធ្វើការវាយតម្លៃអំពីទំនោរនិងមូលហេតុអតិផរណា ។ ការវាយតម្លៃទៅលើអតិផរណាជារួម និងមូលហេតុរបស់វា អាចមើលរំលងកត្តាមូលហេតុខាងរូបិយវត្ថុ ។

៥. អត្ថបទសិក្សាជាបន្តទៅនេះ មានរៀបចំតាមលំដាប់លំដោយដូចតទៅនេះ : ផ្នែក II ធ្វើការពិភាក្សាទៅលើការប្រែប្រួលតម្លៃទំនិញនាពេលថ្មីៗនេះនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ ផ្នែក III ផ្តល់ការវិភាគផ្អែកលើទិន្នន័យតួលេខទៅលើអតិផរណានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដោយលើកយកអតិផរណានាពេលបច្ចុប្បន្ននៅក្នុងប្រទេសដែលមានសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរតិចតួច ដូចជាប្រទេសកម្ពុជា ។ ផ្នែកទី IV បង្ហាញនូវវិបាកជាគោលនយោបាយ និងសេចក្តីសន្និដ្ឋាន ។

---

[២] ការដោះដូរពាណិជ្ជកម្មជាផ្លូវការ មានចំនួនប្រហាក់ប្រហែលជា ១១០% នៃផ.ស.ស.នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៧ ។ ការនាំចូលពីប្រទេសវៀតណាម និងប្រទេសថៃ មានចំនួន ៣២ ភាគរយនៃការនាំចូលទាំងអស់របស់ប្រទេសកម្ពុជា ។ ភស្តុតាងផ្អែកលើការវិភាគផ្ទាល់ខ្លួន បានលើកឡើងថា តួលេខនាំចូលមិនផ្លូវការ មានចំនួនច្រើនជាងនេះ ពីព្រោះប្រទេសកម្ពុជាមានព្រំដែនដ៏វែងជាមួយប្រទេសទាំងពីរនេះ ។

II. ការប្រែប្រួលតម្លៃទំនិញនាពេលបច្ចុប្បន្ន

៦. នៅក្នុងផ្នែកនេះ ការប្រែប្រួលតម្លៃទំនិញនាពេលបច្ចុប្បន្ន ត្រូវបានវាយតម្លៃតាមរយៈការគណនានូវការរួមចំណែកនៃមុខទំនិញសំខាន់ទីមួយៗនៅក្នុងសន្ទស្សន៍ថ្លៃលក់រាយក្នុងក្រុងភ្នំពេញ។ រង្វាស់អតិផរណាគោលសាមញ្ញចំនួនពីរ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីញែកផ្តាច់ផលប៉ះពាល់ពីម្ហូបអាហារ ប្រេងឥន្ធនៈ និងការដឹកជញ្ជូនដែលថ្លៃរបស់វាជារួមអាស្រ័យលើការផ្គត់ផ្គង់។ ការវិភាគរកឃើញថា ការកើនឡើងអតិផរណានាពេលថ្មីៗនេះជាចម្បងបណ្តាលមកពីការឡើងថ្លៃនូវថ្លៃម្ហូបអាហារ ថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈ និងការដឹកជញ្ជូន។ ប៉ុន្តែ អតិផរណាគោល ក៏មានការកើនឡើងក្នុងចំនួន ២-៣ ភាគរយផងដែរ ជាការបង្ហាញឱ្យថា កត្តាតម្រូវការ និងកត្តាក្នុងស្រុកក៏មានតួនាទីជាមធ្យមក្នុងការពន្យល់អំពីអតិផរណាតម្លៃទំនិញក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះ។ នៅក្នុងការវាយតម្លៃឥទ្ធិពលជាសក្តានុពលនៃកត្តាតម្រូវការ និងកត្តាក្នុងស្រុកមកលើអតិផរណា យើងបានចាប់ផ្តើមដោយធ្វើការវាយតម្លៃលើទំនោរនៃគម្លាតទិន្នផល (ពោលគឺ ភាពខុសគ្នារវាង ផ.ស.ស.ដែលមានសក្តានុពល និងផ.ស.ស.ពិត) ដើម្បីវាយតម្លៃថា តើសេដ្ឋកិច្ចកំពុងតែបង្ហាញសញ្ញា "កើនជ្រុលពេក" នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៧ នេះដែរឬទេ។ បន្ទាប់មកទៀត យើងត្រួតពិនិត្យកត្តាទាំងឡាយណាដែលអាចជះឥទ្ធិពលដល់សក្តានុពលនៃសេដ្ឋកិច្ចដែលកើនលឿនជ្រុលពេក ដូចជាកំណើនជាបរិមាណរូបិយវត្ថុសរុប និងគោលនយោបាយសារពើពន្ធ។ លទ្ធផលនៃការវាយតម្លៃបានចង្អុលបង្ហាញថា សេដ្ឋកិច្ចកំពុងបង្ហាញនូវសញ្ញាកើនលឿនជ្រុលពេក ហើយអាចជម្រុញឱ្យមានការកើនឡើងនូវអតិផរណាគោលផងដែរ ។

កត្តារួមចំណែកដល់អតិផរណាតម្លៃទំនិញ នាពេលបច្ចុប្បន្ន

រូបភាព ១

កត្តារួមចំណែកនាំឱ្យមានអតិផរណា ២០០២-២០០៨

(គិតជាភាគរយ)

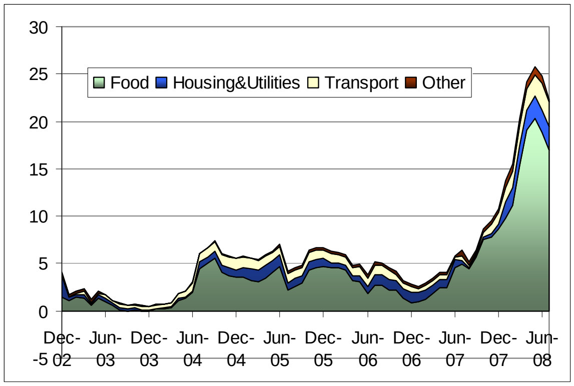

ប្រភព : វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ និងការគណនារបស់បុគ្គលិក ADB

៧. **ការកើនឡើងថ្លៃម្ហូបអាហារ គឺជាកត្តារួមចំណែកនាំឱ្យមានការកើនឡើងនូវអតិផរណាក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះ។** តាំងពីដើមរៀងមក មុខទំនិញម្ហូបអាហារ តែងតែរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ដល់អតិផរណាតម្លៃទំនិញនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ការរួមចំណែកនៃមុខទំនិញទាំងនេះ មានការកើនឡើងជាលំដាប់គួរឱ្យកត់សម្គាល់ចាប់ពី ២.៧ ភាគរយនៅ ក្នុងឆ្នាំ ២០០៦ ដល់ ៩ភាគរយ នៅក្នុងឆ្នាំ២០០៧។ នៅពេលដែលមានការកើនឡើងដល់កំពូលកាលពីខែឧសភា ឆ្នាំ ២០០៨ មុខទំនិញជាម្ហូបអាហារបានរួមចំណែករហូតដល់ ២១ ភាគរយ ដែលចំនួននេះលើសពី ៨០ភាគរយនៃអតិផរណាសរុបប្រចាំខែទៅទៀត។ ការបន្តឡើងតម្លៃប្រេងឥន្ធនៈ ក៏បានជម្រុញឱ្យអតិផរណាមានការកើនឡើងបន្ថែមទៀតតាមរយៈវិស័យដឹកជញ្ជូន។ ការរួមចំណែកពីមុខទំនិញសំខាន់ផ្សេងៗទៀត ដូចជា ទឹក ភ្លើង ការថែរក្សាសុខភាព ការអប់រំ និងរបស់របរប្រើប្រាស់ប្រចាំថ្ងៃផ្សេងៗទៀត គឺមានចំនួនតិចតួចប៉ុណ្ណោះ និងមានសភាពថេរទៀតផង មួយផ្នែកដោយសារតែរដ្ឋាភិបាលជាអ្នកគ្រប់គ្រងថ្លៃអគ្គិសនី និងមិនបានតម្លើងថ្លៃចាប់តាំងពីខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៦ មកម្លេះ។ ការស្នាក់នៅ (ការជួល) -កត្តាដ៏ធំទីពីរ

(២៧.៣ ភាគរយ) បន្ទាប់ពីម្ហូបអាហារនៅក្នុងសន្ទស្សន៍ថ្លៃទំនិញរាយក្នុងក្រុងភ្នំពេញ ក៏មានការកើនឡើងរហូតដល់ប្រមាណជា ៤ ភាគរយដែរ ចាប់តាំងពីខែមករា ឆ្នាំ ២០០៨ ប៉ុន្តែមានអត្រាទាបជាងច្រើន បើប្រៀបជាមួយនឹងអតិផរណាសរុបទាំងអស់[៣] ។

៨. **អតិផរណាតម្លៃម្ហូបអាហារនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដើរយ៉ាងកៀកគ្នានិងអតិផរណានៅក្នុង ប្រទេសថៃ និងប្រទេសវៀតណាម (រូបភាព ២)** អតិផរណាតម្លៃម្ហូបអាហារនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា បានចាប់ផ្តើមដើរតាមទំនោរនៃតម្លៃទំនិញអន្តរជាតិចាប់តាំងពីពាក់កណ្តាលឆ្នាំ ២០០៧ មកម្លេះ។ ប៉ុន្តែវាជាការគួរឱ្យ ចាប់អារម្មណ៍ដែរនៅពេលយើងឃើញថា អតិផរណាតម្លៃម្ហូបអាហារនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា បានដើរប្រកៀកគ្នានឹងអតិផរណាតម្លៃម្ហូបអាហារ នៃដៃគូពាណិជ្ជកម្មសំខាន់ទាំងពីររបស់ខ្លួន (ប្រទេសថៃ និងវៀតណាម) ជាជាងជាមួយនិងតម្លៃម្ហូបអាហារអន្តរជាតិ ចាប់តាំង ពីឆ្នាំ២០០៣ មកម្លេះ។ នេះមានន័យថា ការនាំចេញនាំចូលម្ហូបអាហារទ្រង់ទ្រាយធំតាមច្រកព្រំដែន ធ្វើឱ្យមានតុល្យភាពតម្លៃទំនិញក្នុងកម្រិតណាមួយនោះ រវាងប្រទេសកម្ពុជា និងដៃគូពាណិជ្ជកម្មសំខាន់ទាំងពីររបស់ខ្លួន។ ហេតុដូច្នេះហើយ ការប្រែប្រួលតម្លៃម្ហូបអាហារនៅក្នុងប្រទេស ទាំងពីរនេះ ពិតជាមានភាពជាប់ទាក់ទងដោយផ្ទាល់ក្នុងការពន្យល់ពីអតិផរណាក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ជាជាងជាមួយនឹងសូចនាករតម្លៃម្ហូបអាហារអន្តរជាតិ។ ភស្តុតាងស្ថិតិនៃចំណងទាក់ទងដ៏ខ្លាំងជាមួយនិងអតិផរណាក្នុងតំបន់ មានបង្ហាញជូននៅខាងក្រោម (កថាខ័ណ្ឌទី ១៥) ។ រូបភាពទី៣ បានផ្តល់ នូវភស្តុតាងបន្ថែមអំពីទំនាក់ទំនងនៃតម្លៃម្ហូបអាហាររបស់ប្រទេសកម្ពុជា ជាមួយនិងប្រទេសថៃ និងប្រទេសវៀតណាម។ ផ្ទាំង "ក" បង្ហាញនូវគម្លាតនៃខ្សែកោងអតិផរណរួមរបស់ប្រទេសកម្ពុជាចេញពីខ្សែកោងអតិផរណារបស់ប្រទេសថៃ និងប្រទេសវៀតណាម (ពោលគឺ វាបានឃ្លាតគ្នាចាប់ពីចំណុចសូន្យទៅ) ។ ផ្ទាំង "ខ" បង្ហាញនូវគម្លាតនៃអតិផរណា តម្លៃម្ហូបអាហារ។ ដូចឃើញក្នុងផ្ទាំង "ក" អតិផរណារួមរបស់ប្រទេសកម្ពុជាមានអត្រាទាបជាងអតិផរណារបស់ប្រទេសថៃ និងប្រទេសវៀតណាម ដែលគេគិតតាមមធ្យមភាគទម្ងន់សម្រាប់ឆ្នាំ ២០០៣ ដល់ឆ្នាំ ២០០៧។ តេស្តបែបស្ថិតិទៅលើទំនោរ នៃស៊េរីអតិផរណាទាំងពីរ បានបង្ហាញនូវដំណើរស្របគ្នា

រូបភាព ២

អតិផរណាតម្លៃទំនិញ និងម្ហូបអាហារ

(បម្រែបម្រួលគិតជា %មូលដ្ឋានឆ្នាំលើឆ្នាំ)

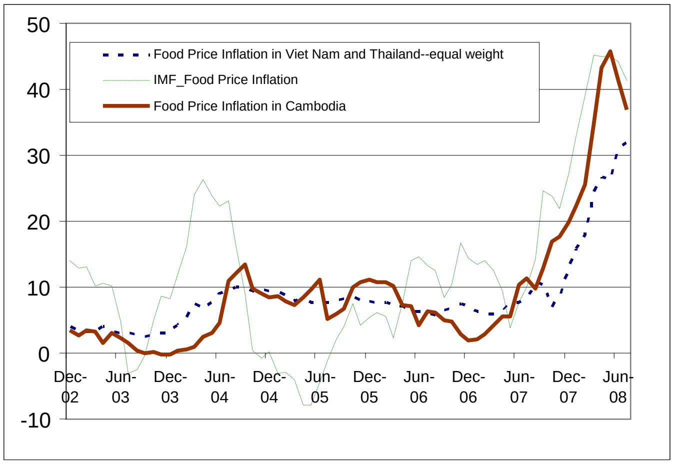

ប្រភព : CEIC, IMF, និងការគណនារបស់បុគ្គលិក ADB

---

[៣] អតិផរណាតម្លៃម្ហូបអាហារ មិនមែនកើតឡើងតែនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាតែមួយប៉ុណ្ណោះទេ ។ មានបណ្តាប្រទេសផ្សេងទៀតនៅក្នុងតំបន់ ក៏ប្រឈមនឹងសំពាធអតិផរណាស្រដៀងគ្នានេះផងដែរកាលពីដើមឆ្នាំ 2008 ដែលបង្កឡើងដោយការកើនឡើងនូវតម្លៃទំនិញជាសាកលនេះ។ ទោះជាដូច្នេះក៏ដោយ ក៏អតិផរណាម្ហូបអាហារក្នុងប្រទេសកម្ពុជាក្នុងឆ្នាំ 2008 មានការកើនឡើងខ្ពស់នៅក្នុងតំបន់អាស៊ីនេះផងដែរ ។

តិចតួច នៃខ្សែស៊េរីទាំងពីរមានន័យថា មានទំនាក់ទំនងគ្នាតិចតួចនៅក្នុង រយៈពេលវែង[៤] ។ ផ្ទុយមកវិញអតិផរណាតម្លៃម្ហូបអាហាររបស់ប្រទេសកម្ពុជា មានការកើនឡើងប្រហាក់ប្រហែលនឹងអតិផរណារបស់ប្រទេសថៃ និងប្រទេសវៀតណាមដែរ ដូចដែលបានបង្ហាញតាមរយៈ គម្លាតរបស់វាចេញពីចំណុចសូន្យ ។ តេស្តបែបស្ថិតិបញ្ជាក់ថា អតិផរណាថ្លៃម្ហូបអាហាររបស់ប្រទេសកម្ពុជា នឹងធ្វើដំណើរទៅរកចំណុចប្រសព្វជាមួយ និងអតិផរណាថ្លៃម្ហូបអាហាររបស់ប្រទេសថៃ និងប្រទេសវៀតណាមក្នុងរយៈពេលវែង (ពោលគឺអតិផរណានៅក្នុងប្រទេសទាំងបីមានការផ្សារភ្ជាប់គ្នាយ៉ាងខ្លាំង) ។ ទំនោរនៃតួលេខអតិផរណារួម និងអតិផរណាថ្លៃម្ហូបអាហារ បានធ្វើដំណើរបញ្ច្រាសទិសគ្នាវិញនៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៨ ។ មូលហេតុដែលនាំឱ្យមានការធ្វើដំណើរឃ្លាតគ្នា នឹងមានបកស្រាយនៅផ្នែកបន្ទាប់នេះ ។

រូបភាព៣: គម្លាតអតិផរណារបស់ប្រទេសកម្ពុជាចេញពីអតិផរណារបស់ដៃគូពាណិជ្ជកម្មរបស់ខ្លួន

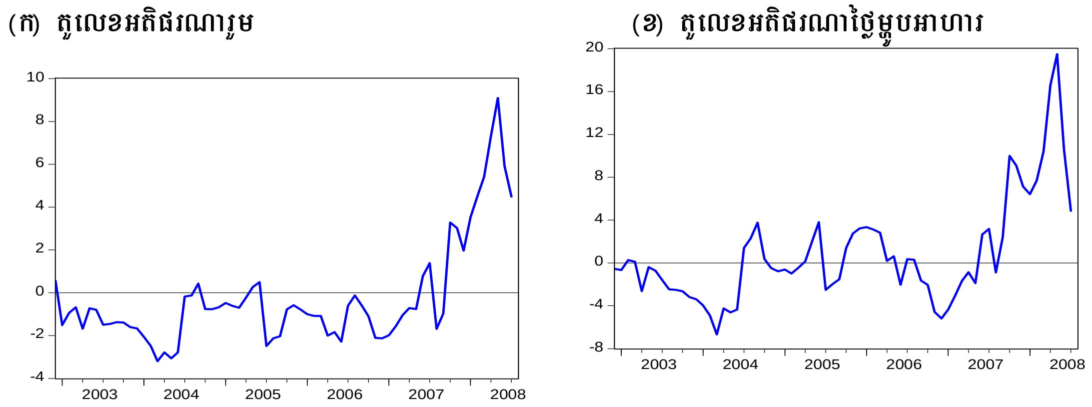

ប្រភព: ការគណនារបស់បុគ្គលិករបស់ ADB

៩. **អតិផរណានៃមុខទំនិញចាំបាច់ :** មានការទទួលស្គាល់ជាទូទៅថា ជារឿយៗ អតិផរណានៃសន្ទស្សន៍តម្លៃទំនិញ អាចជាសូចនាករមិនត្រឹមត្រូវនៃអតិផរណាជាមូលដ្ឋាន ។ ហេតុដូច្នេះហើយ បានជាធនាគារកណ្តាលជាច្រើន យល់ឃើញថាជាការចាំបាច់ណាស់ក្នុងការតាមដានរង្វាស់អតិផរណានៃមុខទំនិញចាំបាច់ ដែលវាបានញែកការឡើងគំហុកនៃតម្លៃជាបណ្តោះអាសន្ននេះ ចេញពីដំណើរអតិផរណា ហេតុដូច្នេះ នឹងនាំឱ្យមានការបង្ហាញនូវស្ថានភាពថ្លៃទំនិញកាន់តែត្រឹមត្រូវ ។ អតិផរណានៃមុខទំនិញចាំបាច់មានសារៈប្រយោជន៍ ពីរយ៉ាងនៅក្នុងការអនុវត្តនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុ ។ ទីមួយ ដោយហេតុថា អតិផរណានៃមុខទំនិញចាំបាច់ មិនបានរាប់បញ្ចូលការប្រែប្រួលតម្លៃបណ្តោះអាសន្នដែលកើតឡើងដោយសារបញ្ហានៃការផ្គត់ផ្គង់នោះ (Ball and Mankiw (2004) and Roger, 1997), ដូច្នេះអតិផរណានៃមុខទំនិញចាំបាច់ (អតិផរណាគោល) នេះ អាចត្រូវបានចាត់ទុកថា ជារង្វាស់អតិផរណាមួយ

---

[៤] តេស្តនេះ សំដៅទៅលើតេស្តទាំងឡាយណាដែលបានបញ្ចូលរួមគ្នា ។ តេស្តទាំងនេះ ត្រូវបានគេប្រើដើម្បីកំណត់ថាតើអតិផរណារបស់ប្រទេសកម្ពុជាធ្វើដំណើរស្រប ឬក៏ប្រសព្វជាមួយនិងអតិផរណារបស់ដៃគូពាណិជ្ជកម្មរបស់ខ្លួននៅក្នុងរយៈពេលវែង ។

ដែលជាលទ្ធផលបានមក ពីគោលនយោបាយ ហេតុដូច្នេះ អតិផរណាគោលនេះ ងាយស្រួលក្នុងការគ្រប់គ្រងដោយអាជ្ញាធររូបិយវត្ថុ។ ទីពីរ ពីព្រោះតែគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ជះឥទ្ធិពលដល់សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច តែត្រូវប្រើរយៈពេលយូរ ហើយអាចនឹងប្រែប្រួលទៀតនោះ ដូច្នេះវាមិនមែនជាឧបករណ៍ល្អទេក្នុងការទប់ទល់នឹងស្ថានភាពថ្លៃទំនិញជាបណ្ដោះអាសន្ននោះ ដូច្នេះ អ្នកបង្កើតគោលនយោបាយ មានចំណាប់អារម្មណ៍លើការប្រមើលអតិផរណាច្រើនជាង។ នៅក្នុងកម្រិតដែលរង្វាស់អតិផរណាគោលអាចញែកទំនោរអតិផរណា ជាមូលដ្ឋានដែលគង់នឹងវិលតាមលំអាននេះវិញឱ្យជាច់ដោយឡែកបាន រង្វាស់ទាំងនោះ អាចក្លាយជាត្រីវិស័យដ៏មានប្រយោជន៍ ក្នុងរយៈពេលខ្លីសម្រាប់ព្យាករណ៍អតិផរណា សន្ទស្សន៍ថ្លៃទំនិញប្រើប្រាស់នាពេលអនាគត។

១០. មានអ្នកវិភាគមួយចំនួនជឿជាក់ថាការកើនឡើងនូវកំណើននៃរូបិយវត្ថុខ្លាំង ពិតជារួមចំណែកនាំឱ្យមានការកើនឡើងនូវអតិផរណា នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ការវិភាគទៅលើរង្វាស់អតិផរណាគោលពិតជាមានសារៈប្រយោជន៍ក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងសំណួរថា តើកំណើនរូបិយវត្ថុពិតជាបណ្ដាលឱ្យមានអតិផរណានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដែរ ឬក៏អត់ ហើយក្នុងកម្រិតណា? យើងបានបង្កើតរង្វាស់អតិផរណាគោលចំនួនពីរសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា ដើម្បីអាចឱ្យយើងធ្វើការវិភាគទៅលើចលនាថ្លៃទំនិញជាមូលដ្ឋាន។ រង្វាស់ទីមួយ ត្រូវបានកំណត់ឡើងដោយមិនរាប់បញ្ចូលមុខទំនិញម្ហូបអាហារ (core_EF) ដែលមានមធ្យមទម្ងន់ប្រមាណជា ៣៩ ភាគរយ នៅក្នុងសន្ទស្សន៍ថ្លៃទំនិញរាយក្នុងក្រុងភ្នំពេញ។ រង្វាស់ទីពីរ មិនរាប់បញ្ចូលម្ហូបអាហារ ប្រេងសាំង និងការដឹកជញ្ជូនទេ (core_ EFFT) ដែលមានមធ្យមទម្ងន់ប្រមាណជា ៤៤ ភាគរយ នៅក្នុងសន្ទស្សន៍ថ្លៃទំនិញរាយ ក្នុងក្រុងភ្នំពេញ (សូមមើល ឧបសម្ព័ន្ធ ១ សម្រាប់ការគណនារង្វាស់អតិផរណាគោល)។

១១. **អតិផរណាគោល គឺមានកម្រិតទាបជាងអតិផរណារួមច្រើន ជាការបញ្ជាក់ថា តម្លៃម្ហូបអាហារគឺជាមូលហេតុចម្បងដែលនាំឱ្យមានកំណើនអតិផរណានាពេលថ្មីៗនេះ។** រូបភាព ៤ បង្ហាញនូវអតិផរណារួម និងរង្វាស់អតិផរណាគោលចំនួនពីរ។ ដូចបានឃើញ គម្លាតរវាងអត្រាអតិផរណារួមនិងរង្វាស់អតិផរណាគោលទាំងពីរ មានសភាពកាន់តែឃ្លាតគ្នាទៅៗ បន្ទាប់ពីខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០០៧ គឺចង់និយាយថា ការកើនឡើងដ៏ឆាប់រហ័សនៃតម្លៃម្ហូបអាហារ គឺជាមូលហេតុដ៏សំខាន់នៃការកើនឡើងអតិផរណា។ គម្លាតរវាងអតិផរណាគោលមិនរាប់បញ្ចូលម្ហូបអាហារ (core_EF) និង អតិផរណាគោលមិនរាប់បញ្ចូល

រូបភាព ៤ : រង្វាស់តិផរណាគោល ២០០៣-២០០៨

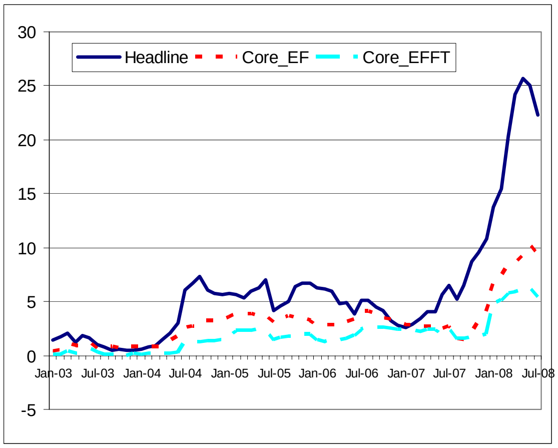

ប្រភព : វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិកម្ពុជា និងការគណនារបស់បុគ្គលិក ADB

ម្ហូបអាហារ ប្រេងឥន្ធនៈ និងការដឹកជញ្ជូន (core_EFFT) (ដែលមិនរាប់បញ្ចូលថាមពល និងការដឹកជញ្ជូន) ក៏រីកគម្លាតពីគ្នាផងដែរ នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៨ មានន័យថា តម្លៃនៃប្រេងសាំង និងការដឹកជញ្ជូន ក៏ជាប្រភពសំខាន់នាំឱ្យមានអតិផរណាផងដែរ ។

១២. **អតិផរណាគោល បានកើនឡើងនៅដំណាច់ឆ្នាំ ២០០៧ បញ្ជាក់ឱ្យឃើញថា ផលប៉ះពាល់នៅក្នុងជុំទីពីរ ក៏កើតមានឡើងដែរ ។** ទោះបីជាតម្លៃម្ហូបអាហារ ប្រេងសាំង និងការដឹកជញ្ជូន ទំនងជាមានតួនាទីសំខាន់ក្នុងការពន្យល់ពីដំណើរអតិផរណានាពេលថ្មីៗនេះក៏ដោយ ក៏ទំនោរនៃអតិផរណាគោលនាពេលថ្មីៗ ចង្អុលឱ្យឃើញថា កត្តាក្នុងស្រុក ក៏មានតួនាទីរួមចំណែកជាបង្គួរដែរ ។ អតិផរណាគោលមានការកើនឡើងជាលំដាប់ចាប់តាំងពីចុងឆ្នាំ ២០០៧ មក ជាការបង្ហាញឱ្យឃើញថា ការរំពឹងទុកថានឹងមានអតិផរណា មានការកើនឡើង ហើយឥទ្ធិពលជាបន្ទាប់ដែលត្រូវបានរុញច្រានដោយសារអតិផរណាលើពិភពលោកនោះ ក៏បានរីករាលដាលទៅដល់វិស័យមិនមែនសម្រាប់ពាណិជ្ជកម្មផ្សេងទៀត ។

១៣. **កត្តាតម្រូវការ អាចមានតួនាទីនាំឱ្យមានការកើនឡើងនូវអតិផរណានៃមុខទំនិញចាំបាច់ក្នុងចុងឆ្នាំ ២០០៧ ។** រង្វាស់មួយសម្រាប់វាស់វែងសំពាធតម្រូវការក្នុងស្រុកដែលមានទៅលើអតិផរណា គឺគម្លាតទិន្នផល ដែលវាស់វែងនូវភាពខុសគ្នារវាងទិន្នផលជាក់ស្តែង (ផ.ស.ស. ពិត) និងការព្យាករណ៍នៃទិន្នផលដែលមានសក្តានុពល ។ គម្លាតទិន្នផលវិជ្ជមាន គឺជាការបង្ហាញអំពីសម្ពាធតម្រូវការ ដែលមានភាពលើសលប់នៅក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច ។ រូបភាព ៥ បង្ហាញនូវតួលេខផ.ស.ស.ពិត ដែលមានចំនួនជិតស្មើទៅនឹង ផ.ស.ស. សក្តានុពលចាប់ពីឆ្នាំ ២០០១ ដល់ឆ្នាំ ២០០៦ ។ ក៏ប៉ុន្តែ នៅឆ្នាំ ២០០៧ មានភស្តុតាងមិនទាន់ច្បាស់លាស់មួយ បានបង្ហាញថា ផ.ស.ស.ពិត បានងាកចេញពីផ្លូវកំណើនសក្តានុពលក្នុងកម្រិតគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ដែលនេះបង្កឡើងមួយផ្នែកដោយកំណើនដ៏ខ្ពស់នៃបរិមាណរូបិយវត្ថុសរុប និងការឱ្យខ្ចីប្រាក់របស់ធនាគារពាណិជ្ជ (រូបភាព ៦) ។ រូបិយវត្ថុសរុបបានកើនឡើងចំនួន ៦១% ប្រចាំឆ្នាំនាឆ្នាំ ២០០៧ កន្លងទៅ ដោយសារលំហូរចូលមូលធនដ៏ច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ ប៉ុន្តែបានធ្លាក់ចុះបន្តិចមកត្រឹម ៤០% កាលពីខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០០៨ ។ កំណើនសាច់ប្រាក់ (M1)—ដែលជាអញ្ញត្តិកំណត់ (Determinant) អតិផរណាមានលក្ខណៈប្រសើរជាងបរិមាណផ្គត់ផ្គង់រូបិយវត្ថុទូទៅ បានកើនឡើងបន្ថែមទៀតពី ២០% កាលពីខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៧ ដល់ ៤៣% (មូលដ្ឋានប្រចាំឆ្នាំ) កាលពីខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៨ ។ ប្រាក់កម្ចីដល់វិស័យឯកជន បានកើនឡើងដល់កម្រិតខ្ពស់បំផុតមិនធ្លាប់មាន ពោលគឺ ៧៦% កាលពីខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៧ ប៉ុន្តែក៏មានការធ្លាក់ចុះបន្តិចមកវិញនៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៨ ត្រឹមអត្រា ៣៥% ប៉ុណ្ណោះកាលពីខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០០៨ ។

រូបភាព ៥: គម្លាតទិន្នផល

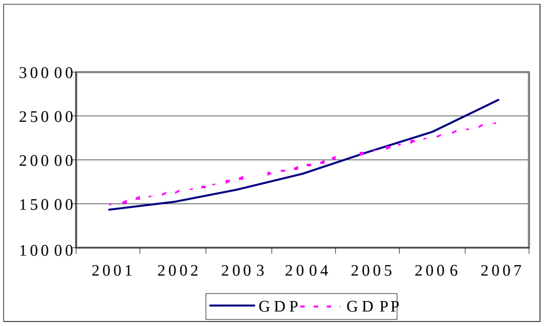

ប្រភព : វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិកម្ពុជា។ ផ.ស.ស. សក្តានុពល ត្រូវបានព្យាករណ៍ដោយប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធ Hodrick-Prescott (HP) ដែលសម្រាប់ព្យាករណ៍និន្នាការមិនមែនលីនីអ៊ែ នៅក្នុងទិន្នន័យផ.ស.ស.។

រូបភាព ៦: បរិមាណរូបិយវត្ថុ និងកម្ចីវិស័យឯកជន

(កំណើនប្រចាំឆ្នាំ)

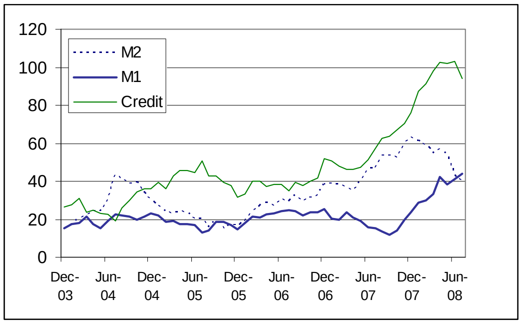

ប្រភព: ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា និងការគណនារបស់បុគ្គលិក ADB

១៤. **គោលនយោបាយសារពើពន្ធដែលមានលក្ខណៈប្រយ័ត្នប្រយែង ជួយសម្រាលសម្ពាធតម្រូវការ។** គោលនយោបាយសារពើពន្ធ ទំនងជាអាចជួយកាត់បន្ថយបាននូវផលប៉ះពាល់លើសេដ្ឋកិច្ចក្នុងឆ្នាំ ២០០៧ និង ២០០៨។ អតិរេកថវិកា នាពេលបច្ចុប្បន្ន បានកើនដល់ ៣.១% នៃផ.ស.ស.នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៧ គឺកើនពី ១.២%នៃផ.ស.សកាលពីឆ្នាំ ២០០៦ ហើយឱនភាពថវិកាសរុបបានធ្លាក់ចុះនៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៧។ ឱនភាពសរុបសម្រាប់ឆមាសទីមួយនៃឆ្នាំ ២០០៨ ត្រូវបានព្យាករណ៍ទុកថា មានចំនួន 0.៤% នៃ ផ.ស.ស. ដែលធ្លាក់ចុះពីអត្រា ២.៨% កាលពីឆ្នាំ ២០០៧។ តាមរយៈការចង្អុលបង្ហាញពីអតិរេកនាពេលបច្ចុប្បន្ន រដ្ឋាភិបាលបានបង្គរទុកនូវប្រាក់បញ្ញើនៅក្នុងធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា ដោយមានចំនួនកើនឡើងដល់ ៦% នៃផ.ស.សកាលពីខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៧ ហើយប្រាក់បង្គរទុកនេះ នៅតែបន្តកើនរហូតដល់ដំណាច់ឆ្នាំ ២០០៨។

III. មូលហេតុអតិផរណានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

១៥. ការវិភាគដែលបានបង្ហាញជូនខាងលើ រកឃើញថា អតិផរណារបស់ដៃគូពាណិជ្ជកម្ម មានតួនាទីសំខាន់ណាស់ក្នុងការពន្យល់ពីអតិផរណានៃមុខទំនិញម្ហូបអាហារនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ទោះជាដូច្នេះក៏ដោយ ក៏អតិផរណារួមនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ធ្វើដំណើរស្របតែបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះជាមួយ និងអតិផរណារួមគិតជាមធ្យមទម្ងន់របស់ប្រទេសដែលជាដៃគូពាណិជ្ជកម្មរបស់ខ្លួន។ ដំណើរស្របគ្នាត្រឹមតែបន្តិចបន្តួចនេះ មានន័យថា កត្តាក្នុងស្រុកផ្សេងទៀត ក៏មានសារៈសំខាន់ផងដែរ សម្រាប់ការពន្យល់ពីដំណើរអតិផរណានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាតាមរយៈទំនិញមិនអាចធ្វើពាណិជ្ជកម្មបាន។ នៅក្នុងផ្នែកនេះ កត្តាដែលជះឥទ្ធិពលដល់ដំណើរអតិផរណានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា នឹងត្រូវបានពិនិត្យឱ្យបានជាក់ច្បាស់បន្ថែមទៀត។ កត្តាទាំងនោះ រួមមានអតិផរណារបស់ដៃគូពាណិជ្ជកម្ម អត្រាប្តូរប្រាក់ និង កំណើនបរិមាណរូបិយវត្ថុសរុប។ រង្វាស់អតិផរណាគោល ត្រូវបានគេរំពឹងទុកថា នឹងទទួលរងនូវ

ឥទ្ធិពលច្រើនពីកត្តាក្នុងស្រុក ដូចជា កំណើនបរិមាណរូបិយវត្ថុសរុបជាដើម ។ល ។ ហេតុដូច្នេះហើយ ម៉ូដែលដាច់ដោយឡែកមួយក៏ត្រូវបានគេធ្វើតេស្តសម្រាប់វង្វាស់អតិផរណាគោលនេះផងដែរ ។ ម៉ូដែលគណិតសាស្ត្រផ្អែកលើទិន្នន័យតួលេខ ដែលមានបង្ហាញនៅក្នុងការសិក្សានេះ បានផ្អែកមូលដ្ឋានលើការសិក្សានាពេលថ្មីៗស្តីពីអតិផរណានៅក្នុងប្រទេសដែលមានសេដ្ឋកិច្ចតូច និងបើកចំហរ ។

១៦. ម៉ូដែលអតិផរណាដែលបានបង្ហាញនៅទីនេះ បានញែកផលប៉ះពាល់ក្នុងរយៈពេលខ្លីឱ្យដាច់ចេញពីអញ្ញត្តិកំណត់ (Determinant) រយៈពេលវែងនៃអតិផរណានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ គេរំពឹងទុកថា នឹងមានការកើនឡើងថ្លៃគំហុកជាបណ្តោះអាសន្នខ្លះ ដែលជះឥទ្ធិពល ដល់អតិផរណាក្នុងរយៈពេលខ្លី ប៉ុន្តែឥទ្ធិពលនេះ នឹងរលាយបាត់បន្តិចម្តងៗក្នុងរយៈពេលវែង ។

១៧. ដើម្បីពិនិត្យមើលកត្តាទាំងនេះ រូបមន្តម៉ូដែលសម្រាប់រយៈពេលវែង ដូចខាងក្រោម ត្រូវបានបង្កើតឡើង :

$$\pi_t^{CAM} = (\pi_t^{INT}, ER_t^{INT}, M1_t, D_t)$$

(1)

π_t^{CAM} គឺជាបម្រែបម្រួលអតិផរណាតម្លៃទំនិញគិតជាភាគរយប្រចាំឆ្នាំ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។

ER_t^{INT} គឺជាបម្រែបម្រួលអត្រាប្តូរប្រាក់របស់ដៃគូពាណិជ្ជកម្មគិតជាភាគរយប្រចាំឆ្នាំគិតជាមធ្យមទម្ងន់ធៀបទៅនឹងប្រាក់ដុល្លារអាមេរិក ។ ដោយសារប្រទេសកម្ពុជា គឺជាប្រទេសដែលសេដ្ឋកិច្ចប្រើប្រាស់ដុល្លារច្រើន អត្រាប្តូរប្រាក់សមស្របដែលប្រើប្រាស់នៅក្នុងម៉ូដែលនេះ គឺជាអត្រាប្តូរប្រាក់របស់ដៃគូពាណិជ្ជកម្មរបស់ខ្លួន (ប្រទេសថៃ និងប្រទេសវៀតណាម) ធៀបទៅនឹងប្រាក់ដុល្លារអាមេរិក មិនមែនធៀបនឹងប្រាក់រៀលរបស់កម្ពុជាទេ ។

$M1_t$ គឺជាកំណើនសាច់ប្រាក់ប្រចាំឆ្នាំ ដែលជាអញ្ញត្តិកំណត់អតិផរណាមានលក្ខណៈប្រសើរជាងរូបិយវត្ថុទូទៅ ។

D1 គឺជាអថេរមិនពិតដើម្បីពិនិត្យមើលទៅលើគម្លាតនៃទិន្នផលលើស ដែលកើតមាននៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៧ ។ អន្តរសកម្ម រវាង D1 នឹងអថេរផ្សេងទៀត ក៏នឹងត្រូវត្រួតពិនិត្យផងដែរ ។

១៨. យើងបានព្យាករណ៍នូវទំនាក់ទំនងខាងក្រោមជាមួយនឹង π_t^{CAM} :

- π_t^{INT} កើនឡើង មានន័យថា π_t^{CAM} កើនឡើងដែរ ។
- ER_t^{INT} ធ្លាក់ចុះ មានន័យថា π_t^{CAM} កើនឡើង ។ ER_t^{INT} ធ្លាក់ចុះ បង្ហាញនូវការធ្លាក់ចុះតម្លៃប្រាក់ដុល្លាររបស់អាមេរិកធៀបនឹងរូបិយប័ណ្ណរបស់ដៃគូពាណិជ្ជកម្មរបស់ខ្លួន ។ ត្រលប់មកវិញ មានន័យថាកម្ពុជាកំពុងប្រឈមទៅនឹងតម្លៃទំនិញដែលធ្វើពាណិជ្ជកម្មជាអន្តរជាតិខ្ពស់ ហេតុដូច្នេះ បណ្តាលឱ្យមានអតិផរណាក្នុងស្រុកខ្ពស់ ។
- $M1_t$ កើនឡើង មានន័យថា π_t^{CAM} កើនឡើងដែរ ។
- D1 ត្រូវបានព្យាករណ៍ទុកថា នឹងមានសញ្ញាវិជ្ជមាន ។

១៩. ចលនាអតិផរណាក្នុងរយៈពេលខ្លីនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ត្រូវបានវាយតម្លៃដោយមើលទៅការបម្រែបម្រួលនៃអថេរដែលមាននៅក្នុងសមីការ (១) បូកជាមួយនិងអញ្ញត្តិគ្រាមុន (lagged terms) និងបន្ទាប់មកបន្ថែមអញ្ញត្តិកែតម្រូវកំហុស (error correction term [ECM]) :

$$\Delta\pi_t^{CAM} = \sum_{j=1}^{m}\alpha_j \Delta\pi_{t-j}^{CAM} + \sum_{j=1}^{n}\beta_j \Delta\pi_{t-j}^{INT} + \sum_{j=1}^{n}\delta_j \Delta ER_{t-j}^{INT} + \sum_{j=1}^{n}\kappa_j \Delta M1_{t-j}^{INT} - \gamma(ECM_{t-1}) + \varepsilon_t \qquad (2)$$

ដែល $ECM_{t-1} = (\pi_{t-1}^{CAM} - \beta_j \pi_{t-1}^{INT} - \delta_j ER_{t-1} - \kappa_j M1_{t-1})$ តំណាងឱ្យប៉ារ៉ាម៉ែត្រកែតម្រូវ។ ប្រសិនបើមេគុណ របស់ ECM តិចជាង ១ នេះមានន័យថា អតិផរណារបស់ប្រទេសកម្ពុជា អាចស្ថិតក្នុងទិសដៅផ្ទុយពីអតិផរណារបស់ដៃគូពាណិជ្ជកម្មរបស់ខ្លួនក្នុងរយៈពេលខ្លី ប៉ុន្តែនឹងប្រសព្វគ្នាវិញក្នុងរយៈពេលវែង។ ប៉ារ៉ាម៉ែត្រ ECM អាចយកមកប្រើដើម្បីគណនាល្បឿននៃការកែតម្រូវ ឬចំនួនខែដែលការឡើងជាគំហុកនូវតម្លៃទំនិញត្រូវការដើម្បីឱ្យវាវិលមកជួបប្រសព្វគ្នាឡើងវិញក្នុងទំនាក់ទំនងរយៈពេលវែងវិញ។

២០. ទិន្នន័យសាច់ប្រាក់ គឺទទួលបានពីធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា ហើយទិន្នន័យអត្រាប្តូរប្រាក់របស់ប្រទេសវៀតណាម និងប្រទេសកម្ពុជា ទទួលបានពី CEIC។ ម៉ូដែលនេះ ធ្វើការព្យាករណ៍សម្រាប់ឆ្នាំ ២០០៣:១២ ដល់ ២០០៨:៧ ដោយសារទិន្នន័យជាស៊េរីដែលមានតាមឆ្នាំនោះ មានតិចតួចសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា។ លទ្ធផលប៉ាន់ស្មានសម្រាប់ម៉ូដែលក្នុងរយៈពេលវែង និងខ្លីមានបង្ហាញជូននៅក្នុង តារាង ១។

តារាង ១ : ទំនាក់ទំនងរយៈពេលវែង និងរយៈពេលខ្លីដែលបានប៉ាន់ស្មាន

ទំនាក់ទំនងរយៈពេលវែង :

(3.1a) $\pi_t^{CAM_Headline} = -1.66 + 1.09\pi_t^{INT_Headline} + 0.16M1_t * D1_t$; $R^2 = 0.96$

(-2.87) (11.13) (6.01) t-statistic

(3.1b) $\pi_t^{CAM_Food} = -1.08 + 1.07\pi_t^{INT_Food} + 0.42D1_t * \pi_t^{INT_Food}$; $R^2 = 0.92$

(-2.17) (13.67) (5.37) t-statistic

(3.1.c) $\pi_t^{CAM_Core} = 0.13 + 0.079M1_t + 0.076M1_t * D1_t$; $R^2 = 0.77$

(0.27) (3.14) (5.58) t-statistic

ទំនាក់ទំនងរយៈពេលខ្លី :

(3.2a) $\Delta\pi_t^{CAM_Headline} = 0.46\Delta\pi_{t-1}^{CAM_Headline} + 0.49\Delta\pi_{t-1}^{INT_Headline} - 0.13(ECM_{t-1})$; $R^2 = 0.29$

(3.54) (2.78) (-2.28) t-statistic

(3.2a) $\Delta\pi_t^{CAM_Food} = 0.49\Delta\pi_{t-1}^{CAM_Food} + 0.72\Delta\pi_{t-1}^{INT_Food} - 0.18(ECM_{t-1})$; $R^2 = 0.36$

(4.13) (3.91) (-2.97) t-statistic

(3.2a) $\Delta\pi_t^{CAM_Core} = 0.07\Delta M1_{t-1} - 0.21(ECM_{t-1})$; $R^2 = 0.24$

(2.92) (-2.24) t-statistic

ប្រភព : ការគណនារបស់បុគ្គលិក ADB

២១. **អញ្ញត្តិកំណត់ (Determinant) រយៈពេលវែងនៃអតិផរណា :** សមីការបីដំបូងនៅក្នុងតារាងទី៣ បង្ហាញពីទំនាក់ទំនងក្នុងរយៈពេលវែង រវាងរង្វាស់អតិផរណាចំនួនបី (គឺអតិផរណារួម អតិផរណាម្ហូបអាហារ និងអតិផរណាគោល) នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងអថេរដែលពន្យល់នៅក្នុងសមីការទាំងនោះ ។ លទ្ធផលនោះបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា :

I. **អតិផរណារបស់ដៃគូពាណិជ្ជកម្ម គឺជាអថេរដ៏សំខាន់បំផុតសម្រាប់ពន្យល់ពីបម្រែបម្រួលនៃអតិផរណានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។** នេះគឺជាការពិតចំពោះអតិផរណារួម និងអតិផរណាម្ហូបអាហារ (សមីការ ៣.១.ក និង ៣.១.ខ) ។ អន្តរកម្មរវាងអតិផរណាថ្លៃម្ហូបអាហាររបស់ដៃគូពាណិជ្ជកម្ម និងអថេរមិនពិត (D1) ក៏ត្រូវបានគេរកឃើញថា មានសារៈសំខាន់ខ្លាំងណាស់ដែរ ចំពោះសមីការថ្លៃម្ហូបអាហារ (៣.១.ខ) ដែលជាការបញ្ជាក់ពីកម្រិតគម្លាតនៃអតិផរណាម្ហូបអាហារក្នុងស្រុកចាប់តាំងពីដើមឆ្នាំ ២០០៧ ។

II. **បរិមាណសាច់ប្រាក់ និងអន្តរកម្មរបស់វាជាមួយអថេរមិនពិត មានសារៈសំខាន់នៅក្នុងការពន្យល់ពីអតិផរណាគោល។** លទ្ធផលនេះបានបង្ហាញថា សាច់ប្រាក់ (M1) ពិតជាមានតួនាទីសារៈសំខាន់លើអតិផរណាក្នុងស្រុក តាមរយៈតម្លៃនៃមុខ ទំនិញដែលមិនអាចធ្វើពាណិជ្ជកម្មបាននៅលើទីផ្សារ ហើយវាក៏បានជះឥទ្ធិពលកាន់តែខ្លាំង ចាប់តាំងពីចុងឆ្នាំ២០០៧ មក នៅពេលដែលសេដ្ឋកិច្ចបានបង្ហាញសញ្ញាកើនល្បឿនជ្រុលពេក (សមីការ៣.១.គ)។ ក៏ប៉ុន្តែ ទំហំនៃអថេរបរិមាណផ្គត់ផ្គង់ រូបិយវត្ថុ មានកម្រិតសមល្មមមុនឆ្នាំ ២០០៧។ មុនឆ្នាំ ២០០៧ អថេរនេះ មានមេគុណ 0.0៧ មានន័យថា ការកើនឡើង ១០% ក្នុងកំណើនរូបិយវត្ថុ (M1) បានបន្ថែមកំណើន 0.៧% ទៅលើអតិផរណាគោល។ នៅអំឡុងឆ្នាំ ២០០៧ ក្នុងពេលដែល សេដ្ឋកិច្ចកំពុងបង្ហាញសញ្ញាកើនល្បឿនជ្រុលពេក មេគុណបរិមាណសាច់ប្រាក់បានកើនឡើងទ្វេដង គឺដល់ទៅ 0.១៥៥ មានន័យថា ការកើនឡើង ១០% នៃបរិមាណសាច់ប្រាក់ (M1) ធ្វើឱ្យអតិផរណាកើនឡើងដល់ទៅ ១.៥៥%។ បរិមាណ សាច់ប្រាក់មិនជះឥទ្ធិពលដល់អតិផរណាថ្លៃម្ហូបអាហារទេ ព្រោះថា មុខទំនិញអាចធ្វើពាណិជ្ជកម្មបានរបស់ប្រទេសកម្ពុជា មានអន្តរកម្មជាមួយនិងប្រទេសជិតខាងធំៗរបស់ខ្លួន (សមីការ ៣.១.ក)។ បរិមាណសាច់ប្រាក់គឺមានផលប៉ះពាល់ទៅលើ តែអតិផរណារួម នៅពេលដែលវាអន្តរកម្មជាមួយនិងអថេរមិនពិត (សមីការ ៣.១.ក)។ ឥទ្ធិពលជាវិជ្ជមាននៃបរិមាណសាច់ប្រាក់ទៅលើអតិផរណារួមនេះ គឺបណ្តាលមកពីឥទ្ធិពលជាវិជ្ជមាននៃរូបិយវត្ថុ តាមរយៈអតិផរណាគោល។

III. **អត្រាប្តូរប្រាក់ មិនមានផលប៉ះពាល់ បើមើលតាមស្ថិតិទៅលើអតិផរណារួមនិងអតិផរណាគោលទេ ហើយត្រូវបាន** ដកចេញពីសមីការទាំងអស់។ តំបូង ការមិនមានផលប៉ះពាល់នេះ ទំនងជាគួរឱ្យភ្ញាក់ផ្អើលដែរ នៅពេលដែលអត្រាប្តូរប្រាក់ មិនមានផលប៉ះពាល់ទៅលើអត្រាអតិផរណារបស់ប្រទេសកម្ពុជា។ យើងអាចនិយាយបានថា ប្រហែលជាឥទ្ធិពលរបស់វា មានបង្កប់នៅក្នុងអត្រាអតិផរណានៃដៃគូពាណិជ្ជកម្មរបស់ខ្លួនរួចទៅហើយ។ ការរកឃើញដែលថា ទំនាក់ទំនងអត្រាប្តូរប្រាក់ *(ទៅនឹងថ្លៃទំនិញក្នុងស្រុក)* មានចំនួនតិចតួចសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជានោះ គឺវាមានលក្ខណៈស៊ីសង្វាក់គ្នាទៅនឹងលទ្ធផលដែលគេទើបតែបានរកឃើញនៅក្នុងប្រទេសផ្សេងៗទៀត ដែលបានចូលរួមនៅក្នុងការរៀបចំឱ្យមានរូបិយប័ណ្ណរួម ដូចជាសហព័ន្ធរូបិយប័ណ្ណ (មានសហភាពអឺរ៉ុប) និងក្រុមប្រឹក្សារូបិយប័ណ្ណជាដើម។ ជាក់ស្តែង ការសិក្សាស្រាវជ្រាវផ្អែកលើទិន្នន័យតួលេខនាពេលថ្មីៗនេះមួយចំនួន បានបង្ហាញថា ឥទ្ធិពលពីអត្រាប្តូរប្រាក់ អាចនឹងធ្លាក់ចុះវិញនៅក្នុងប្រទេសទាំងឡាយណាដែលរួមគ្នារៀបចំឱ្យមានរូបិយប័ណ្ណរួម។ ភាគច្រើន ការកាត់បន្ថយឥទ្ធិពលដែលបានប្រយោជន៍ដល់អ្នកប្រើប្រាស់ដែលស្ថិតក្រោមកិច្ចរៀបចំឱ្យមានរូបិយប័ណ្ណរួម កើតមាននៅចន្លោះនៃការដាក់តម្លៃរវាងពីអ្នកទល់ដែន និងអ្នកលក់រាយ (Slavov 2008)។

២២. **ផលប៉ះពាល់ដែលមានរយៈពេលខ្លី** :លទ្ធផលប៉ាន់ស្មានលើម៉ូដែលអតិផរណារយៈពេលខ្លី សម្រាប់រង្វាស់អតិផរណាទាំងបី

មានបង្ហាញនៅខាងក្រោមក្នុងតារាង ៣ (សមីការ ៣.២.ក ដល់សមីការ ៣.២.គ) ។ ប្រព័ន្ធគណនា ត្រូវបានគេប៉ាន់ជាលើកដំបូងបំផុតដោយមានបញ្ចូលនូវអញ្ញត្តិក្រាមុនខ្លះ៧ដោយយកថយឆ្នាំ ប៉ុន្តែរក្សាទុកតែអថេរ ដែលមានតួលេខសំខាន់៧ប៉ុណ្ណោះ ។ អថេរមិនពិត និងអន្តរកម្មទាំងឡាយ ត្រូវបានដកចេញពីប្រព័ន្ធគណនានេះ ។ លទ្ធផលទាំងនេះបានបង្ហាញឱ្យដឹងថា :

I. **អតិផរណាមួយចំនួនគឺនៅតែមាន ។** អថេរចំណុះគេដែលយកថយឆ្នាំ បានស្តែងចេញជាតួលេខស្ថិតិយ៉ាងសំខាន់នៅក្នុងសមីការអតិផរណាម្ហូបអាហារនិងអតិផរណារួម ជាការចង្អុលឱ្យឃើញថាអតិផរណាមួយចំនួននៅតែមាន ។ ប៉ុន្តែមេគុណអថេរចំណុះគេនេះ មិនមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការការពារមិនឱ្យមានការប្រសព្វគ្នារវាងអតិផរណាទៅនឹងតួលេខក្នុងរយៈពេលវែងរបស់វាបានឡើយ ។

II. **អតិផរណារបស់ដៃគូពាណិជ្ជកម្មជះឥទ្ធិពលទៅលើអតិផរណារួម និងអតិផរណាម្ហូបអាហារនៅក្នុងរយៈពេលខ្លី ។** មេគុណរបស់អតិផរណានេះ ជាមេគុណធំនៅក្នុងសមីការសម្រាប់អតិផរណាម្ហូបអាហារ សឱ្យឃើញថា អតិផរណា របស់ដៃគូពាណិជ្ជកម្ម ដើរតួយ៉ាងសំខាន់នៅក្នុងការបង្កឱ្យមានចលករនៃអតិផរណាម្ហូបអាហារ គឺសំខាន់ជាងនៅក្នុងអតិផរណារួមនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។

III. **មេគុណនៅក្នុងអញ្ញត្តិកែតម្រូវកំហុសសម្រាប់អតិផរណារួម និងអតិផរណាម្ហូបអាហារគឺ ០,១៣ និង ០.១៨ រៀងគ្នា ដែលសឱ្យឃើញនូវរយៈពេលកែសម្រួលមួយដែលរហ័សល្មម ។** មេគុណសម្រាប់អតិផរណាម្ហូបអាហារនេះធំជាងមេគុណអតិផរណារួមប្រហែលជា ៥០% ។ នេះមានន័យថា ការកែសម្រួលសម្រាប់អតិផរណាម្ហូបអាហារនៅពេលដែលវាដើរលែងស្របគ្នាទៅនឹងការកែសម្រួលអតិផរណារបស់ដៃគូពាណិជ្ជកម្មនានា កើតឡើងលឿនជាងការកែសម្រួលសម្រាប់អតិផរណារួម ។ មេគុណ ០,១៨ គឺមានន័យថា ដំណើរការជួបប្រសព្វគ្នាវិញ (ពាក់កណ្តាលវដ្ត) អាចបញ្ចប់ក្នុងរយៈពេល ពីពីរទៅបីខែ ។ ការកែសម្រួលរហ័សល្មមសម្រាប់អតិផរណាម្ហូបអាហារនេះ ស្តែងឱ្យឃើញពីផលិតផលទីផ្សារដែលមានលក្ខណៈបត់បែន និងសមាហរណគ្នាទៅវិញទៅមក សម្រាប់មុខទំនិញដែលធ្វើពាណិជ្ជកម្មបាន ។

IV. **សាច់ប្រាក់ គឺជាអថេរមួយយ៉ាងសំខាន់ ដែលពន្យល់ពីកំលាំងចលកររយៈពេលខ្លីនៃអតិផរណាគោល ។** គេបានធ្វើតេស្តដោយយកអថេរថយឆ្នាំបន្តបន្ទាប់គ្នារហូតដល់ទៅ ១២ខែ មកប្រើប្រាស់ក្នុងសមីការដូចគ្នា ប៉ុន្តែគេបានរកឃើញថាមាន តែអថេរថយឆ្នាំគ្រាបន្ទាប់គេប៉ុណ្ណោះ ដែលមានតួលេខសំខាន់ ។ ក្នុងខណៈដែលចំនួនគ្រាថយឆ្នាំនេះខ្លីបន្តិច ការណ៍នេះប្រហែលជាអាចឆ្លុះបញ្ចាំងពីលក្ខណៈពិសេសនៃសេដ្ឋកិច្ច ដែលពឹងផ្អែកយ៉ាងខ្លាំងទៅលើសាច់ប្រាក់ ។

IV. ទំនាក់ទំនងគោលនយោបាយ និងការប្រឈមនាពេលអនាគត

២៣. លទ្ធផលនៃរបាយការណ៍នេះ បង្ហាញពីការការសន្និដ្ឋានទៅលើគោលនយោបាយមួយចំនួនទាំងក្នុងរយៈពេលខ្លី និងក្នុងរយៈពេលវែងជាងនេះ ។ របាយការណ៍នេះ សង្ខេបនូវសេចក្តីសន្និដ្ឋានទាំងនោះ ហើយផ្តល់ជាយោបល់មួយចំនួន ដើម្បីលើកកម្ពស់ក្របខ័ណ្ឌ និងវិធានការសំរាប់កាត់បន្ថយឥទ្ធិពលនៃការឡើងគំហុកនៃតម្លៃទៅលើប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រ ។

២៤. សម្រាប់រយៈពេលខ្លី

- **ការប្រែប្រួលតម្លៃម្ហូបអាហារនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដែលបង្ហាញឱ្យឃើញនូវបម្រែបម្រួលដ៏ធំនៃតួលេខអតិផរណារួមមានលក្ខណៈផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងដំណើរការជាអន្តរជាតិតាមរយៈដៃគូពាណិជ្ជកម្មនានារបស់ខ្លួន ។** ការចំណាយទៅលើការប្រើប្រាស់ថាមពល និងការដឹកជញ្ជូន ក៏បានរួមចំណែកដល់កំណើនអតិផរណាក្នុងពេលថ្មីៗនេះផងដែរ ។ បញ្ហានេះ កើតឡើងដោយសារតែតម្លៃប្រេងនៅកម្ពុជាប្រែប្រួលទៅតាមតម្លៃប្រេងអន្តរជាតិ ។ គោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងប្រទេសមានតួនាទីតិចតួច ក្នុងការជះឥទ្ធិពលទៅលើប្រភពសម្ពាធអតិផរណានេះសម្រាប់រយៈពេលវែង ។

- **អតិផរណាគោល ដោយមិនរាប់បញ្ចូលម្ហូបអហារ ថាមពល និងការដឹកជញ្ជូន គឺជារង្វាស់ដ៏ប្រសើរសម្រាប់អតិផរណាមូលដ្ឋាននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ហើយគួរត្រូវបានគេសង្កេតនិងតាមដានឱ្យបានល្អិតល្អន់ ។** អតិផរណាគោល បានកើនឡើងចាប់តាំងពីចុងឆ្នាំ២០០៧ មក ។ កំណើនអតិផរណានេះ គឺជាការបង្ហាញឱ្យឃើញនូវឥទ្ធិពលជុំទីពីរ នៃអតិផរណាតម្លៃអន្តរជាតិធៀបនឹងតម្លៃទំនិញក្នុងស្រុកដែលមិនសម្រាប់ធ្វើពាណិជ្ជកម្ម ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ គេដឹងយ៉ាងច្បាស់ថា សេដ្ឋកិច្ចកំពុងតែកើនលឿនជ្រុលពេក ដែលប្រហែលជាបានធ្វើឱ្យមានផលមិនល្អ ដល់កំណើនអតិផរណាគោល ។

- **ឥទ្ធិពលនៃនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចក្នុងស្រុក (នយោបាយសារពើពន្ធ និងនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុ) ទៅលើតម្លៃទំនិញក្នុងស្រុក គឺស្តែងចេញតាមរយៈតម្លៃទំនិញនិងសេវាកម្មនានាដែលមិនសម្រាប់ធ្វើពាណិជ្ជកម្ម។** ការស្តែងចេញនេះនឹងត្រូវបានគេមើលឃើញនៅក្នុងអតិផរណាគោល ។ ដោយសារការសិក្សាស្រាវជ្រាវបានបង្ហាញថា កំណើនសាច់ប្រាក់ (M1) បានជះឥទ្ធិពលទៅលើការប្រែប្រួលអតិផរណាគោលនៅកម្ពុជា គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ អាចរួមចំណែកនៅក្នុងការកាត់បន្ថយអតិផរណាក្នុងស្រុកតាមរយៈតម្លៃទំនិញ និងសេវាកម្មនានា ដែលមិនសម្រាប់ធ្វើពាណិជ្ជកម្ម។ ដូច្នេះ ការរកឃើញនេះបានផ្តល់ការគាំទ្រដល់ចំណាត់ការរបស់ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជាពេលថ្មីៗកន្លងទៅ ក្នុងការរឹតបណ្តឹងនយោបាយរូបិយវត្ថុតាមរយៈការបង្កើនតម្រូវការទុនបម្រុង កាត់បន្ថយកុំឱ្យធានាគារពាណិជ្ជផ្តល់កម្ចីច្រើនជ្រុលដល់វិស័យអចលនទ្រព្យ និងបន្ធូរបន្ថយការគ្រប់គ្រងដើមទុនជាបណ្តោះអាសន្ន ដើម្បីឱ្យធនាគារអាចយកសាច់ប្រាក់ងាយស្រួលដែលលើសសេសសល់ទៅដាក់នៅក្រៅប្រទេសយកកំរៃ ។ ប្រសិនបើនៅតែមានអតិផរណាតម្លៃម្ហូបអាហារដែលជំរុញដោយបញ្ហាផ្គត់ផ្គង់ដូចពេលបច្ចុប្បន្ន ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជាគួរតែបន្តមានចំណាត់ការដើម្បីកាត់បន្ថយឥទ្ធិពលនៅជុំទីពីរ ។ នៅក្នុងករណីនេះ ជម្រើសវិធានការ គឺដូចគ្នាជាដដែល ។ អតិផរណាតម្លៃម្ហូបអាហារមិនថមថយ អាចជំរុញឱ្យបៀវត្សរ៍មានការកើនឡើង ហើយ

ឡើងជ្រុលអាចនាំឱ្យមានសម្ពាធអតិផរណាបន្ថែម ឬនាំឱ្យមានបាតុភូតរង្វិលជុំនៃប្រៀវត្សរ៍និងថ្លៃប្រដេញគ្នាទៅវិញ ទៅមក ។ នៅពេលធ្វើការពិចារណាលើជម្រើសគោលនយោបាយ គេគួរតាមដានអត្រាកំណើននៃប្រាក់បៀវត្សរ៍ ។

- **នយោបាយសារពើពន្ធ គឺជាគន្លឹះគោលនយោបាយមួយយ៉ាងសំខាន់សម្រាប់គ្រប់គ្រងអតិផរណា ។** ដោយសារថា ជម្រើសគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុមានកំណត់ រដ្ឋាភិបាលត្រូវពិចារណាលើជម្រើសនយោបាយសារពើពន្ធផងដែរនៅពេលណាដែលផលប៉ះពាល់ជុំទីពីរកើតឡើង ឬប្រសិនបើមានសញ្ញាបង្ហាញថា សេដ្ឋកិច្ចកំពុងកើនល្បឿនជ្រុលពេក ដូចកាលពីឆ្នាំ២០០៧ ។ រដ្ឋាភិបាលសម្រេចបាននូវអតិរេកសាច់ប្រាក់នៅឆ្នាំ២០០៧ និង ២០០៨ ដូចដែលបានឆ្លុះបញ្ចាំងនៅក្នុងប្រាក់បញ្ញើដែលបានបង្គរទុកក្នុងប្រព័ន្ធធនាគារ ។ ជំហរគោលនយោបាយនេះមានលក្ខណៈសមស្រប ត្បិតថាបើនិយាយទៅរដ្ឋាភិបាល គួរតែមានជំហរនយោបាយសារពើពន្ធមួយម៉ឹងម៉ាត់ជាងនេះក្នុងការទ្រទ្រង់សេដ្ឋកិច្ច នៅពេលដែលការផ្តល់ឥណទានដល់វិស័យ ឯកជនបានកើនហួសកម្រិតកាលពីឆ្នាំ ២០០៧ ។ ក្រោមរបបអត្រាប្តូរប្រាក់បច្ចុប្បន្ននេះ ចំណាត់ការសារពើពន្ធបែបនេះ នឹងមានប្រសិទ្ធភាពជាងចំណាត់ការខាងនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុផងដែរ ក្នុងការកាត់បន្ថយសម្ពាធអតិផរណាដែលបណ្តាលមក ពីតម្រូវការកើនឡើង ។
- បច្ចុប្បន្ននេះ ចរាចរទំនិញមិនសម្រាប់ពាណិជ្ជកម្មនៅក្នុង PP-RPI ត្រូវបានគ្របដណ្តប់លើសលប់ដោយតម្លៃជួលផ្ទះ ដោយសារតែវាមានមធ្យមទម្ងន់ធំ ។ រង្វាស់ចលនាថ្លៃទំនិញមិនសម្រាប់ធ្វើពាណិជ្ជកម្មដែលមានលក្ខណៈប្រសើរជាងនេះ នឹងជួយពង្រឹងរង្វាស់អតិផរណាគោលបានល្អប្រសើរឡើង ហើយក៏នឹងជួយបង្កើតគោលនយោបាយក្នុងស្រុក ដើម្បីគ្រប់គ្រងអតិផរណាបានទៀតផង ។

សម្រាប់រយៈពេលវែង

២៥. ជាការចាំបាច់នោះ គឺត្រូវពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ដើម្បីគ្រប់គ្រងអតិផរណាក្នុងស្រុក ។ ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា ត្រូវបង្កើនវិធានការរបស់ខ្លួន បន្ថែមពីលើវិធានការអត្រាតម្រូវការទុនបម្រុង និងវិធានការរដ្ឋបាលផ្សេងៗទៀត ។ ខាងក្រោមនេះ គឺជាគោលការណ៍ទូទៅមួយចំនួន ដែលរដ្ឋាភិបាលចាំបាច់គួរពិចារណា ប្រសិនបើខ្លួនសម្រេចចិត្តថានឹងបង្កើនតួនាទីគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ និងវិធានការនានា ដោយទទួលស្គាល់ថា នេះគឺជាកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងសម្រាប់រយៈពេលវែង ។

២៦. **ធនាគារកណ្តាលនៅក្នុងប្រទេសកំពុងលេចធ្លោ បានបង្កើនការពឹងផ្អែករបស់ខ្លួនទៅលើប្រតិបត្តិការទីផ្សាររូបិយវត្ថុក្នុងការអនុវត្តគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ខណៈដែលវិស័យហិរញ្ញវត្ថុរបស់ខ្លួនកាន់តែមានការអភិវឌ្ឍទៅមុខ ។** បទពិសោធន៍ជាអន្តរជាតិមួយបានបង្ហាញឱ្យដឹងថា របត់ឈានទៅរកការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍នៃទីផ្សាររូបិយវត្ថុក្នុងការអនុវត្តគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ចាំបាច់ត្រូវបំពេញឱ្យបាននូវលក្ខខណ្ឌចំនួនបី :

១. បន្តនយោបាយសារពើពន្ធមួយយ៉ាងរឹងមាំ
២. មានប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុល្អ និងមានលក្ខណៈប្រកួតប្រជែង ដែលមានក្របខ័ណ្ឌត្រួតពិនិត្យគ្រប់គ្រាន់ និង
៣. មានសមត្ថភាពធ្វើការ និងមានលក្ខណៈសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់លើស្វ័យភាពរបស់ស្ថាប័នធនាគារកណ្តាល

២៧. **វិន័យខាងថវិកា:** ការបន្តមានវិន័យខាងថវិកា គឺជាគន្លឹះឆ្ពោះទៅរកការបង្កើនប្រសិទ្ធភាពគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ពីព្រោះការខ្វះវិន័យ តែងតែធ្វើឱ្យបន្ទុចបង្អាក់ដល់ការអភិវឌ្ឍទីផ្សារមូលប័ត្ររបស់រដ្ឋាភិបាល ដែលជាប្រការចាំបាច់សម្រាប់ប្រតិបត្តិការរូបិយវត្ថុ ហើយក៏កាត់បន្ថយឥទ្ធិពលធនាគារកណ្ដាលទៅលើស្ថានភាពសាច់ប្រាក់ងាយស្រួលដែរ ក៏ដូចជាធ្វើឱ្យមានតម្រូវការលើស និងមានអតិផរណាផងដែរ ។ នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចដែលស្ថិតនៅដំណាក់កាលដំបូងនៃការរីកចម្រើនផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ ធនាគារកណ្ដាល ប្រហែលជាមិនអាចស្រូបយកសាច់ប្រាក់ងាយស្រួលដែលនៅលើសសេសសល់ដែលបណ្ដាលមកពីអតុល្យភាពសារពើពន្ធបានទេ ព្រោះថា ជម្រើសដើម្បីរៀបចំប្រតិបត្តិការរូបិយវត្ថុមានកំណត់ ។

២៨. **កំណែទម្រង់វិស័យហិរញ្ញវត្ថុ:** វិធានការនានា ដែលធ្វើឱ្យប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុកាន់តែមានភាពស៊ីជម្រៅ ត្រូវបន្តអនុវត្តឱ្យឈានដល់មួយកម្រិតទៀត ។ កម្រិតនៃប្រតិបត្តិការទីផ្សាររូបិយវត្ថុអាចពេញលេញទៅបាន លុះត្រាតែមុខងារផ្ដល់ឥណទានរបស់ធនាគារពាណិជ្ជមានការវិវត្តរីកចម្រើនឡើង ។ នៅពេលដែលមុខងារផ្ដល់ឥណទានរបស់ធនាគារមានការរីកចំរើន ទីផ្សារអន្តរធនាគារក៏ត្រូវតែមានការរីកចំរើនដែរហើយ ។ នៅពេលទីផ្សារអន្តរធនាគារកាន់តែមានភាពស៊ីជម្រៅ ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជាអាចងាកពីវិធានការដែលនៅមានសេសសល់ប៉ុន្មានដែលអាស្រ័យតាមវិធានច្បាប់ជាមួយដ្ឋានមកជាប្រតិបត្តិការទីផ្សាររូបិយវត្ថុវិញ ។ មានកត្តាមួយចំនួនដែលអាចធ្វើឱ្យរាំងស្ទះដល់ការអភិវឌ្ឍទីផ្សារអន្តរធនាគារ រួមទាំងស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុទន់ខ្សោយរបស់អ្នកចូលរួម ការបែងចែកទីផ្សារ និងបញ្ហាមានសាច់ប្រាក់ងាយស្រួលលើសលប់ដែលកើតមានជាយូរមកហើយ ដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការខ្វះវិន័យខាងថវិកា ឬបញ្ហាផ្សេងៗទៀតដែលទាក់ទងទៅនឹងរចនាសម្ព័ន្ធគ្រឹះនៃសេដ្ឋកិច្ច ។

២៩. **សមត្ថភាពស្ថាប័ន :** ការពង្រឹងសមត្ថភាពប្រតិបត្តិការ និងស្វ័យភាពគ្រប់គ្រាន់នៃផ្នែកស្ថាប័នរបស់ធនាគារកណ្ដាល នឹងជួយបង្កើននូវទំនុកចិត្ត និងប្រសិទ្ធភាពគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុ ។ កត្តានេះ នឹងបង្កើតឱ្យមានគោលដៅតែមួយនិងច្បាស់លាស់ សម្រាប់ធនាគារកណ្ដាល ក៏ដូចជាធ្វើឱ្យមានតុល្យភាពមួយសមស្របរវាងនយោបាយរូបិយវត្ថុ និងនយោបាយសារពើពន្ធ នៅក្នុងដំណើរការបង្កើតគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ។

៣០. **ផែនការសកម្មភាពរយៈពេលមធ្យម:** ដើម្បីបង្កើតឱ្យមាននូវលក្ខខណ្ឌជាអាទិភាពទាំងបីនេះសម្រាប់រយៈពេលវែង ការសិក្សានេះ បានជូនជាយោបល់ថា ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជាគួរធ្វើការវាយតម្លៃទៅលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទីផ្សារដែលមានស្រាប់ អភិវឌ្ឍផែនការសម្មភាព ដើម្បីពង្រឹងចំណុចខ្សោយដែលមាន និងកែសម្រួលល្បាយនៃវិធានគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ នៅពេលការអនុវត្តមានវឌ្ឍនភាព ។ នៅក្នុងបរិបទនេះ អត្ថបទសិក្សានេះ ជូនជាយោបល់ថា ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា គួរតែបង្កើតផែនការសកម្មភាពរយៈពេលមធ្យម ដើម្បីលើកកម្ពស់ល្បាយនៃវិធានគ្រប់គ្រងរូបិយវត្ថុចម្រុះរបស់ខ្លួន ដែលគួរត្រូវរាប់បញ្ចូលទាំងសកម្មភាពជំរុញឱ្យមានការបង្កើតទីផ្សារអន្តរធនាគារផងដែរ ។ បញ្ហាសំខាន់ៗដែលត្រូវយកចិត្តទុកដាក់សម្រាប់រយៈពេលវែងរួមមាន : (១) រៀបចំឱ្យមានវិធានផ្អែកលើទីផ្សារមួយចំនួន ដូចជា កិច្ចសន្យាទិញទុក-លក់ ទៅវិញទៅមក ជាមួយធនាគារ និងមុខងារប័ណ្ណរតនាគារ

និងឥទ្ធិពលប៉ះពាល់លើថវិការបស់វា (២) ជម្រើសរូបិយប័ណ្ណ ដែលអាចប្រើប្រាស់បានលើសលប់នៅក្នុងឧបករណ៍ទីផ្សារ (៣) ចំណោត់ការសម្រាប់អភិវឌ្ឍសមត្ថភាពនៅក្នុងការរៀបចំប្រតិបត្តិការលក់ដូរមូលប័ត្រក្នុងទីផ្សារបើកទូលាយ ។

ការកាត់បន្ថយឥទ្ធិពលនានាទៅលើអ្នកក្រីក្រ និងគ្រួសារដែលងាយរងគ្រោះ

៣១. **គោលនយោបាយសារពើពន្ធ :** រដ្ឋាភិបាលអាចប្រើប្រាស់គោលនយោបាយសារពើពន្ធ ដើម្បីផ្តល់ជំនួយសង្គ្រោះបណ្តោះអាសន្នដល់គ្រួសារក្រីក្រ ដែលរងផលប៉ះពាល់ដោយសារបញ្ហាខាងការផ្គត់ផ្គង់ ។ នៅក្នុងការរៀបចំវិធានការសង្គ្រោះនេះ បទពិសោធន៍ដែលទទួលបានពីប្រទេសផ្សេងៗទៀត បានបង្ហាញជាគំនិតយោបល់ដូចតទៅ :

- ការអនុគ្រោះពន្ធប្រយោល ដូចជា ការមិនយកពន្ធលើតម្លៃបន្ថែម ឬពន្ធផ្សេងៗទៀតនោះលើម្ហូបអាហារ គឺជាវិធានការដោះស្រាយមួយ ដែលកម្រនឹងសម្រេចគោលដៅណាស់ ។ នៅពេលដែលការរួចពន្ធត្រូវបានផ្តល់ឱ្យហើយ វានឹងផ្តល់ផលលំបាកផ្នែកនយោបាយ នៅពេលគេចង់លុបបំបាត់ទៅវិញក្នុងពេលអានាគត ។ ដោយសារថា អត្រាបង់ពន្ធធៀបនឹងផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមានកម្រិតទាប (ជាសេដ្ឋកិច្ចមានចំណូលពន្ធទាប) វិធានការអនុគ្រោះពន្ធមិនគួរយកមកអនុវត្តទេ ។

- ការហាមឃាត់ការនាំចេញ ឬពន្ធនាំចេញលើទំនិញផ្សេងៗ ដូចជាម្ហូបអាហារ ក្នុងគោលបំណងធ្វើឱ្យមានការចែករំលែកផលប្រយោជន៍ពីកសិករទៅអតិថិជន មិនគួរយកមកអនុវត្តឡើយ ព្រោះថាការដាក់កំហិតបែបនេះ នឹងធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ការផ្គត់ផ្គង់ក្នុងស្រុកសម្រាប់រយៈពេលវែង ។

- ឧបត្ថម្ភធនដើម្បីបន្ថយតម្លៃម្ហូបអាហារ គឺជាជំនួយ ដែលកម្រនឹងអាចឆ្ពោះទៅដល់គោលដៅណាស់ ហើយត្រូវចំណាយថវិកាច្រើន ដោយសារនៅក្នុងការឧបត្ថម្ភបែបនេះ ប្រព័ន្ធចែកចាយច្រើនតែមានលក្ខណៈទន់ខ្សោយ ។ វិធានការបែបនេះមិនគួរយកមកអនុវត្តទេ លើកលែងតែស្ថិតក្នុងស្ថានភាពខ្វះស្បៀងអាហារដែលត្រូវសង្គ្រោះបន្ទាន់ ។

- កម្មវិធីផ្តល់ជំនួយសង្គមដោយផ្ទាល់ និយាយជារួមការផ្តល់សាច់ប្រាក់សុទ្ធតែម្តង ច្រើនមានប្រសិទ្ធភាពជាង ហើយទៅដល់ក្រុមគោលដៅ និងជាទូទៅចំណាយថវិកាតិចតួចប៉ុណ្ណោះក្នុងការអនុវត្ត ។ ការផ្តល់ជាសាច់ប្រាក់ អាចអនុវត្តបានលឿនជាង ។ រដ្ឋាភិបាលឥណ្ឌូនេស៊ី បានអនុវត្តកម្មវិធីផ្តល់ប្រាក់ដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌជាបណ្តោះអាសន្នមួយ ដើម្បីជាការប៉ះប៉ូវដល់គ្រួសារនានា ក្នុងខណៈដែលប្រេងឡើងថ្លៃកាលពីខែតុលា ឆ្នាំ២០០៥ ។ រដ្ឋាភិបាល ត្រូវចំណាយពេលពីបីទៅប្រាំមួយខែ ដើម្បីរៀបចំ និងបើកប្រាក់ជាលើកដំបូងទៅឱ្យគ្រួសារដែលត្រូវទទួលរបប ។ រដ្ឋាភិបាលចាប់ផ្តើមដំណើរការផ្តល់សាច់ប្រាក់ដោយឥតលក្ខខណ្ឌ (UCT) ឡើងវិញនៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ២០០៨ ដើម្បីជាការឆ្លើយតបទៅនឹងការកើនឡើងនៃតម្លៃទំនិញ និងអតិផរណាក្នុងស្រុក ។ កម្មវិធី UCT សំដៅជួយដល់ ១៩ លានគ្រួសារ ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានទិន្នន័យដែលគេប្រើប្រាស់នៅក្នុង UCT កាលពីមុន ក្នុងឆ្នាំ២០០៥ និង ២០០៦ ។ គ្រួសារនីមួយៗ ត្រូវទទួលបានប្រាក់ ១០ដុល្លារ ក្នុងមួយខែ

ហើយបើករាល់បីខែម្តង។ ទិន្នន័យជាលើកដំបូងស្តីពីប្រសិទ្ធភាពនៃការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្ររបស់ UCT ស្តែងចេញជាលទ្ធផលគួរជាទីលើកទឹកចិត្ត។ យោងទៅតាមទិន្នន័យ ដែលបានមកពីការអង្កេតសង្គមកិច្ចនិងសេដ្ឋកិច្ចទៅលើគ្រួសារឥណ្ឌូនេស៊ី កាលពីឆ្នាំ ២០០៨ UCT រក្សាបាននូវកម្រិតសុខមាលភាពចំនួន ៦០% នៃគ្រួសារដែលជាអ្នកទទួលបានការឧបត្ថម្ភពី UCT ហើយជួយដល់គ្រួសារចំនួន ៣០% ទៀតឱ្យរួចផុតពីភាពក្រីក្រ រីឯ ១០% នៃគ្រួសារផ្សេងទៀតបានធ្លាក់ចូលទៅក្នុងភាពក្រីក្រ ដោយសារតែអតិផរណាតម្លៃម្ហូបអាហារក្នុងឆ្នាំ ២០០៨។

៣២. **កម្មវិធីផ្តល់ប្រាក់ដោយមានលក្ខខណ្ឌ (CCT) ក៏ជាមធ្យោបាយមួយដ៏មានប្រសិទ្ធភាពដែរ ដើម្បីជាការប៉ះប៉ូវដល់គ្រួសារទាំងឡាយ ហើយទន្ទឹមនឹងនេះ ក៏ជាការកសាងធនធានមនុស្សនៅក្នុងគ្រួសារក្រីក្រដែរ**។ កម្មវិធី CCT ដូចគ្នាទៅនឹងកម្មវិធី UCT ដែរ គ្រាន់តែកម្មវិធីនេះ ផ្តល់ជំនួយហិរញ្ញវត្ថុទៅឱ្យគ្រួសារនានា ក្រោមលក្ខខណ្ឌមួយចំនួនពិតប្រាកដ ដែលត្រូវផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងការបណ្តុះសមត្ថភាពកុមារ ដូចជាលទ្ធផលការសិក្សា និងសុខភាពជាដើម។ តាមពិត កម្មវិធីនេះផ្តល់ការលើកទឹកចិត្តដល់គ្រួសារទាំងឡាយឱ្យចេះកែប្រែឥរិយាបទ ដូចជាការយកកូនទៅចុះឈ្មោះចូលរៀន និងឱ្យពួកគេទៅរៀនបានទៀងទាត់ ឬត្រូវតាមដានការចាក់ថ្នាំបង្ការដល់កុមារជានិច្ច ។ល។ បង្កើត CCT ត្រូវបានចំណាយពេលច្រើន ប្រសិនបើសមត្ថភាពស្ថាប័នដែលត្រូវផ្តល់ជូនទៅឱ្យកម្មវិធីនេះនៅមានភាពទន់ខ្សោយ។ កម្មវិធីនេះទាមទារឱ្យមាននូវប្រព័ន្ធតាមដានមានប្រសិទ្ធភាពនិងត្រូវចាយពេលវេលាច្រើន ព្រមទាំងត្រូវមានអ្នកជួយសម្របសម្រួលផងដែរ។ កម្មវិធីនេះ ក៏តម្រូវឱ្យមានវិធីសាស្ត្រដៅកំណត់គ្រួសារក្រីក្រឱ្យបានត្រឹមត្រូវផងដែរ។ លើសពីនេះ ទៅទៀតកម្មវិធីនេះ ត្រូវការក្របខ័ណ្ឌអនុវត្តច្បាប់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និងមានប្រសិទ្ធភាព។ ថ្មីៗនេះ ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ីកំពុងធ្វើការ សាកល្បងលើកម្មវិធី CCT មួយ ជាមួយនិងក្រុមគ្រួសារ ដែលជាអ្នកទទួលប្រាក់ចំនួនប្រហែលជា ១លានគ្រួសារ។ គេត្រូវចំណាយពេលរៀបចំបរិយាកាសស្ថាប័នជាមុនសិន មុនពេលនឹងកម្មវិធីនេះ អាចយកមកអនុវត្តឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពទូទាំងប្រទេស។

ឧបសម្ព័ន្ធ ១

តារាង ១.១ ប្រទេសកម្ពុជា : មុខទំនិញ និងទម្ងន់ នៅក្នុងតារាងសន្ទស្សន៍តម្លៃទំនិញប្រើប្រាស់ ២០០៣-២០០៨

ល.រ	មុខទំនិញ	មធ្យម ទម្ងន់		មុខទំនិញ	មធ្យម ទម្ងន់		មុខទំនិញ	មធ្យម ទម្ងន់
001	អង្ករលេខ ១ 1/ 2/ 3/	2.641	077	ប៊ីចេង 1/ 2/ 3/	0.290	153	ខ្មៅយ	0.005
002	អង្ករលេខ ២ 1/ 2/ 3/	4.058	078	ទឹកស៊ីអ៊ីវ 1/ 2/ 3/	0.245	154	ស្រោមខ្មៅយ	0.004
003	នំប៉័ង 1/ 2/ 3/	0.584	079	ទឹកត្រី 1/ 2/ 3/	0.255	155	កន្សែងពោះគោ	0.006
004	អង្ករដំណើប	0.415	080	ម្រេចហ្មត់ 1/ 2/ 3/	0.045	156	ម៉ាស៊ីនភ្លើងម៉ាកយ៉ាម៉ាហា ៥០០	0.068
005	អង្ករស 1/ 2/ 3/	0.280	081	ខ្ទឹ 1/ 2/ 3/	0.030	157	ទូទឹកកក ផលិតនៅប្រទេសថៃ	0.019
006	មី 1/2/3	0.610	082	តែ 1/ 2/ 3/	0.461	158	ម៉ាស៊ីនដេរ ផលិតនៅប្រទេសចិន	0.009
007	នំប៊ីសស្គីត 1/ 2/ 3/	0.061	083	កាហ្វេ 1/ 2/ 3/	0.246	159	កង្ហារប្រើភ្លើង ផលិតនៅប្រទេសថៃ	0.017
008	នំធ្វើពីអង្ករ	0.197	084	ទឹកកក 1/ 2/ 3/	0.725	160	ឆ្នាំងអ៊ុត (ថៃ)	0.007
009	សាច់សុទ្ធ (ជ្រូក) 1/ 2/ 3/	2.401	085	បាយ 1/ 2/ 3/	3.683	161	កៅអី (ថៃ)	0.011
010	សាច់ជ្រូកបីជាន់ 1/ 2/ 3/	1.331	086	អាហារសម្រន់ 1/2/3	0.464	162	ចានបាយ (ថៃ)	0.015
011	សាច់គោ 1/ 2/ 3/	1.059	087	អាហារឆ្អិនស្រាប់ 1/2/3	0.905	163	ឆ្នាំងដាំបាយ (ខ្មែរ)	0.000
012	សាច់មាន់ 1/ 2/ 3/	2.004	088	ផ្លែស្វាយកំប៉ុង	0.511	164	ប៉ាន់តែ	0.002
013	សាច់ 1/ 2/ 3/	0.285	089	ទឹកផ្លែឈើ	0.265	165	កាំបិតតាំងតោ	0.002
014	មាន់ចៀន/ដុត 1/ 2/ 3/	0.228	090	ស្រាបៀរអង្គរ	0.321	166	ខ្ទះឆា	0.001
015	ត្រីរស់ 1/ 2/ 3/	1.570	091	ស្រាបៀរថៃហ្គ័រ	0.749	167	ចានគោម (ចិន)	0.002
016	ត្រីផ្ទក់ 1/ 2/ 3/	1.432	092	ស្រាកឺឡាកាស	0.206	168	ចបកាប់ (ចិន)	0.004
017	ត្រីអណ្ដែង 1/ 2/ 3/	0.545	093	ស្រាត្រូវ អេស កា ដេ	0.181	169	ផ្លែពូថៅ (ខ្មែរ)	0.002
018	ត្រីសមុទ្រ 1/ 2/ 3/	0.073	094	ថ្នាំជក់ (ថ្នាំខ្លាំង)	0.362	170	ទួណឺវីស (ចិន)	0.002
019	បង្គារ 1/ 2/ 3/	0.111	095	បារីនាំចូលម៉ាកហ្វីន	0.981	171	សាប៊ូបោកខោអាវ (ថៃ)	0.139
020	ក្ដាម 1/ 2/ 3/	0.084	096	ថ្នាំជក់ផ្សេងទៀត	0.065	172	កូនជ្រុកភ្លើង	0.015
021	ត្រីស្រស់ផ្សេងទៀត 1/ 2/ 3/	0.040	097	ក្រណាត់ទេសឯក (លាត)ស	0.016	173	អំពូលម៉ែត្រ ថៃ	0.038
022	ត្រីឆ្អើ 1/ 2/ 3/	0.126	098	ផ្សេងៗ	0.038	174	ថ្នាំបាញ់សម្លាប់សត្វល្អិត(US)	0.039
023	ប្រហុក	0.279	099	ក្រម៉ា	0.010	175	ឈើគូស (វៀតណាម)	0.012
024	ត្រីងៀត 1/ 2/ 3/	0.979	100	សារ៉ុង	0.016	176	អំបោស (ខ្មែរ)	0.012
025	ត្រីខកំប៉ុង 1/ 2/ 3/	0.088	101	អាវប្រុសដៃវែង	0.313	177	ថ្លៃបង់ឱ្យវេជ្ជបណ្ឌិត (ពេទ្យទូទៅ)	0.626
026	បង្គារស្ងួត 1/ 2/ 3/	0.094	102	ខោជើងវែង	0.333	178	ថ្លៃបង់ឱ្យពេទ្យធ្មេញ	0.199
027	ពងមាន់ 1/ 2/ 3/	0.070	103	អាវយឺតប្រុស	0.027	179	ថ្លៃពិគ្រោះជម្ងឺប្រចាំថ្ងៃ	0.475
028	ពងទា 1/ 2/ 3/	0.757	104	ស្រោមជើង	0.023	180	វីតាមីន C	0.442
029	ពងទាប្រៃ 1/ 2/ 3/	0.181	105	សម្លៀកបំពាក់	0.066	181	ថ្នាំអាស្ពីរីន ៥០០មីលីក្រាម	0.442
030	ទឹកដោះគោកំប៉ុង អាឡាសស្កា 1/2/3/	0.638	106	អាវដៃវែងស្រី	0.290	182	ថ្នាំប៉ារ៉ាសេតាម៉ុល ៥០០មីលីក្រាម	0.442
031	ម្សៅទឹកដោះគោ 1/ 2/ 3/	0.222	107	សំពត់	0.225	183	ថ្នាំបាក់ទ្រឹមបារាំង ៤៨០មីលីក្រាម	0.442
032	ការ៉េម 1/ 2/ 3/	0.119	108	ខោទ្រនាប់ប្រុស	0.085	184	ថ្នាំស៊ីរ៉ូប្រូបេតាស៊ីន	0.442
033	បន្លែ 1/ 2/ 3/	0.174	109	ខោទ្រនាប់ស្ត្រី	0.112	185	អំពីស៊ីលីន ២៥០ មីលីក្រាមសូវៀត	0.442

034	ខ្លាញ់ជ្រូក 1/ 2/ 3/	0.628	110	ខោជើងវែង/ខោខ្លី	0.037	186	បង់រុំរបួស	0.004
035	ត្រកួន 1/ 2/ 3/	0.353	111	អាវសឺមីស/អាវយឺត	0.022	187	បង់បិទដំបៅ	0.004
036	ស្លឹកស្ពៃក្តោប 1/ 2/ 3/	0.052	112	សម្លៀកបំពាក់	0.023	188	វ៉ែនតា (ពង្រីក)	0.075
037	សាឡាត់ 1/ 2/ 3/	0.460	113	អាវស្ត្រី/អាវមានក/អាវយឺត	0.034	189	ច្រាសបោកខោអាវ	0.004
038	ខ្ទឹមបារាំង 1/ 2/ 3/	0.213	114	ខោទឹកនោមកូនក្មេង ថៃ	0.008	190	កង់ថៃ	0.285
039	ស្ពៃខៀវ 1/ 2/ 3/	0.022	115	ស្បែកជើងធ្វើពីស្បែក	0.228	191	កូនកង់រំអិល	2.378
040	ប៉េងប៉ោះ 1/ 2/ 3/	0.199	116	ស្បែកជើងជ័រវីនីល	0.021	192	ប្រេងសាំង	1.729
041	ឃ្លោក 1/ 2/ 3/	0.181	117	ស្បែកជើងផ្ទាត់	0.040	193	ប្រេងម៉ាស៊ូត	0.101
042	ត្រសក់ 1/ 2/ 3/	0.275	118	ស្បែកជើងធ្វើពីស្បែក	0.105	194	ប្រេងម៉ាស៊ីន	0.262
043	ម្រះ 1/2/3	0.100	119	ស្បែកជើងផ្ទាត់	0.049	195	សំបកកង់ (ខ្មែរ)	0.324
044	ននោងជ្រុង 1/2/3	0.079	120	ស្បែងជើងផ្ទាត់កូនក្មេង	0.016	196	ពោះវៀនកង់ទំហំ ៦៥០	0.120
045	ម្ទេសប្លោក (មិនហិរ) 1/2/3	0.046	121	អាវកាត់ស្ត្រីដៃវែង	0.017	197	ថ្លៃឈ្នួលស៊ីក្លូ	0.455
046	ត្រប់ 1/ 2/ 3/	0.040	122	អាវកាត់បុរសដៃវែង	0.007	198	ថ្លៃឈ្នួលម៉ូតូឌុប	0.453
047	ខ្ទឹមបារាំង 1/ 2/ 3/	0.083	123	អំបោះដេរខោអាវ	0.006	199	ថ្លៃឈ្នួលរថយន្តក្រុង	0.094
048	ផ្កាខាត់ណា 1/ 2/ 3/	0.141	124	ម្ជុលដេរប៉ាក់ដោយដៃ	0.026	200	តែមប្រៃសណីយ៍	0.057
049	បន្លែផ្សេងទៀត 1/ 2/ 3/	0.045	125	តម្លៃឈ្នួលស្នាក់នៅជាមួយម្ចាស់ផ្ទះ	26.983	201	តែមប្រៃសណីយ៍	0.405
050	ត្រាវ 1/ 2/ 3/	0.091	126	តម្លៃឈ្នួលផ្ទះនៅតែឯង	0.347	202	ទូរទស្សន៍ ជប៉ុន	0.460
051	ដំឡូងវ្ហា 1/ 2/ 3/	0.149	127	ដែកគោល	0.035	203	ក្បាលវីដេអូ	0.128
052	ដំឡូង 1/ 2/ 3/	0.116	128	ឈើអារសម្រាប់សាងសង់	0.035	204	កូនវិទ្យុ (ចិន)	0.070
053	សណ្តែកបណ្តុះ 1/ 2/ 3/	0.049	129	សង្កសី	0.035	205	ថ្លៃជួលក្បាលចាក់កាសែ្សតវីដេអូ	0.079
054	សណ្តែកកួរ 1/2/3	0.138	130	ក្តារបន្ទះ	0.035	206	លាងហ្វីល/ផ្តិតរូបថត	0.128
055	សណ្តែកបារាំង 1/2/3	0.149	131	ស៊ីម៉ង់ត៍	0.066	207	កូនកង់សម្រាប់ក្មេង (ថៃ)	0.056
056	សណ្តែកខៀវ 1/2/3	0.044	132	ថ្មទំហំ ១ គុណ ២ របស់ខ្មែរ	0.066	208	កាសែ្សតវីដេអូ C ៦០	0.008
057	ជ្រក់ត្រសក់ 1/ 2/ 3/	0.392	133	ខ្សាច់គ្រើមសម្រាប់បូក	0.066	209	ថ្នាក់ភាសាអង់គ្លេស	2.882
058	ចេក 1/ 2/ 3/	0.633	134	បំពង់ជ័រ	0.074	210	សៀវភៅធំ	0.722
059	ផ្លែក្រូច 1/ 2/ 3/	0.604	135	ខ្សែភ្លើង	0.023	211	ខ្មៅដៃ (ចិន)	1.239
060	ផ្លែម្នាស់ 1/ 2/ 3/	0.071	136	កុងតាក់ភ្លើង	0.023	212	ប៊ិច (ថៃ)	0.024
061	ក្រូចឆ្មា 1/ 2/ 3/	0.111	137	ថ្នាំលាបឈើ	0.032	213	ក្រដាស អាកាត់ (ឥណ្ឌូនេស៊ី)	0.118
062	ផ្លែល្ហុង 1/ 2/ 3/	0.077	138	សាំងក្រអូប	0.032	214	កាសែតរស្មីកម្ពុជា	0.333
063	ផ្លែប៉ោម (ក្រហ ម1/ 2/ 3/)	0.117	139	ប្រាក់ឈ្នួលជាងឈើក្នុងមួយថ្ងៃ	0.051	215	សាប៊ូលុចរ្សប្រើក្នុងបន្ទប់ទឹក (ថៃ)	0.091
064	ផ្លែទំពាំងបាយជូ (ក្រហម 1/ 2/ 3/	0.085	140	ថ្លៃទឹក	1.406	216	សាប៊ូកក់សក់ប៉ាម៉ូលីស	0.196
065	ផ្លែសាវម៉ាវ 1/ 2/ 3/	0.182	141	ថ្លៃភ្លើង	1.843	217	ថ្នាំដុសធ្មេញ Close Up (ថៃ)	0.172
066	ផ្លែធុរេន 1/ 2/ 3/	0.279	142	ទៀន	0.090	218	ច្រាសដុសធ្មេញ	0.037
067	ផ្លែឪឡឹក 1/ 2/ 3/	0.172	143	ប្រេងកាត	0.306	219	ម្សៅភេសសាត់ (ថៃ)	0.073
068	ផ្លែខ្នុរ (ទុំ) 1/ 2/ 3/	0.069	144	អុស	0.936	220	ទឹកអប់ កុងកក (ថៃ)	0.027
069	ផ្លែអំពិល 1/ 2/ 3/	0.191	145	ធ្យូង	0.863	221	ឡាមកោរ	0.012
070	ផ្លែដូង 1/ 2/ 3/	0.326	146	សាឡុងឈុតធ្វើពីឈើ	0.042	222	ទឹកអប់កូឡូញ កម្ពុជា	0.094
071	សណ្តែកដី 1/ 2/ 3/	0.130	147	កៅអីឈើ	0.021	223	អនាម័យ	0.097
072	អំបិតហ្មត់សរ 1/ 2/ 3/	0.308	148	គ្រែឈើ	0.041	224	ថ្លៃធ្វើសក់សម្រាប់ស្ត្រី	0.108

073	ស្ករត្នោត 1/ 2/ 3/	0.281	149	ទូខោអាវ	0.030	225	កាត់សក់មនុស្សប្រុស	0.273
074	ស្ករស 1/ 2/ 3/	0.030	150	កន្ទេលកក់ក្រហម	0.036	226	កាត់សក់មនុស្សស្រី	0.069
075	អំបិល 1/ 2/ 3/	0.082	151	ភួយ	0.023	227	នាឡិកាដៃ (ជប៉ុន)	0.933
076	ខ្ទឹមស 1/ 2/ 3/	0.154	152	មុងនីឡុង	0.031		**សរុប**	**100**

ប្រភព : វិទ្យាស្ថានស្ថិតិជាតិ និងការគណនារបស់បុគ្គលិក *(ADB)*

សម្គាល់ : C-EF ក្រៅពី 1/; C-EFF ក្រៅពី 1/ និង 2/ និង C-EFFT ក្រៅពី 1/ 2/ 3/

តារាង១.២ : ប្រទេសកម្ពុជា: រង្វាស់ផ្សេងៗនៃអតិផរណា ខែមករា ឆ្នាំ២០០៣ - ២០០៨

ខែ	តួលេខរួម	C-EF	C-EFF	C-EFFT	ខែ	តួលេខរួម	C-EF	C-EFF	C-EFFT
មករា 03	1.4	0.4	0.1	0.0	វិច្ឆិការ 05	6.7	3.4	2.4	2.0
កុម្ភៈ 03	1.8	0.5	0.2	0.1	ធ្នូ 05	6.7	3.3	2.3	1.9
មីនា 03	2.1	1.1	0.5	0.3	មករា 06	6.3	3.0	1.9	1.4
មេសា 03	1.2	0.9	0.3	0.2	កុម្ភៈ 06	6.2	2.8	1.7	1.2
ឧសភា 03	1.9	1.0	0.6	0.4	មីនា 06	5.9	2.8	1.9	1.4
មិថុនា 03	1.7	1.2	0.9	0.7	មេសា 06	4.8	2.9	1.9	1.4
កក្កដា 03	1.1	0.7	0.5	0.3	ឧសភា 06	4.9	3.1	2.0	1.5
សីហា 03	0.8	0.9	0.6	0.1	មិថុនា 06	3.8	3.4	2.3	1.8
កញ្ញា 03	0.5	0.7	0.4	0.0	កក្កដា 06	5.1	4.0	3.0	2.4
តុលា 03	0.6	0.7	0.4	0.0	សីហា 06	5.1	4.1	3.3	2.6
វិច្ឆិការ 03	0.5	0.8	0.5	0.0	កញ្ញា 06	4.4	3.9	3.2	2.6
ធ្នូ 03	0.5	0.8	0.5	0.1	តុលា 06	4.1	3.4	2.9	2.5
មករា 04	0.6	0.8	0.5	0.1	វិច្ឆិការ 06	3.2	3.4	2.9	2.5
កុម្ភៈ 04	0.8	0.9	0.5	0.1	ធ្នូ 06	2.8	3.3	2.9	2.4
មីនា 04	0.9	0.8	0.6	0.1	មករា 07	2.6	2.8	2.8	2.4
មេសា 04	1.6	0.9	0.6	0.1	កុម្ភៈ 07	2.9	2.8	2.8	2.4
ឧសភា 04	2.1	1.3	0.7	0.2	មីនា 07	3.5	2.7	2.7	2.2
មិថុនា 04	3.0	1.8	1.0	0.3	មេសា 07	4.0	2.7	2.9	2.4
កក្កដា 04	6.0	2.5	1.8	1.2	ឧសភា 07	4.1	2.8	2.8	2.3
សីហា 04	6.7	2.7	1.8	1.1	មិថុនា 07	5.6	2.4	2.6	2.0
កញ្ញា 04	7.4	2.8	2.0	1.2	កក្កដា 07	6.5	2.7	3.0	2.5
តុលា 04	6.0	3.2	2.3	1.3	សីហា 07	5.2	1.6	1.9	1.5
វិច្ឆិការ 04	5.8	3.2	2.3	1.3	កញ្ញា 07	6.4	1.4	1.7	1.5
ធ្នូ 04	5.6	3.3	2.4	1.4	តុលា 07	8.7	2.2	2.2	1.7
មករា 05	5.8	3.5	2.8	1.8	វិច្ឆិការ 07	9.5	3.2	2.8	1.7
កុម្ភៈ 05	5.6	3.8	3.2	2.3	ធ្នូ 07	10.8	3.8	3.2	1.9
មីនា 05	5.4	3.7	3.1	2.3	មករា 08	13.7	6.8	5.8	4.8
មេសា 05	5.9	3.8	3.0	2.3	កុម្ភៈ 08	15.5	7.3	6.2	5.1
ឧសភា 05	6.3	3.7	3.1	2.3	មីនា 08	20.3	8.5	7.0	5.7

មិថុនា 05	7.0	3.7	2.9	2.3	មេសា 08	24.2	8.7	7.2	5.8
កក្កដា 05	4.1	3.1	2.2	1.5	ឧសភា 08	25.7	9.3	7.6	6.1
សីហា 05	4.5	3.3	2.3	1.6	មិថុនា 08	25.1	10.3	7.8	6.4
កញ្ញា 05	5.0	3.6	2.5	1.7	កក្កដា 08	22.3	9.4	6.9	5.5
តុលា 05	6.4	3.5	2.4	1.9					

ប្រភព: វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ និងការគណនារបស់បុគ្គលិក *(ADB)* ។

កំណត់សម្គាល់: C-EF = Core inflation excluding food អតិផរណានៃទំនិញចាំបាច់មិនរាប់បញ្ចូលមុខម្ហូបអាហារ

C-EFF = Core inflation excluding food and fuel អតិផរណានៃទំនិញចាំបាច់មិនរាប់បញ្ចូលមុខម្ហូបអាហារ និងប្រេងសាំង

C-EFFT = Core inflation excluding food and fuel and transport អតិផរណានៃទំនិញចាំបាច់មិនរាប់បញ្ចូលមុខម្ហូបអាហារ ប្រេងសាំង និងការដឹកជញ្ជូន